

Izbeja ob 4 sjetraj.

Stane mesečno 20— Dm
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 33.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 12
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čerkov.
zavodu št. 11.812

Ljubljana, 23. januarja.

Jutri bo plapolala na kolodvoru v Postojni jugoslovenska trobojnica. Izobesili jo bodo Italijani v službeni podzračni jugoslovenskem ministru predsedniku in ministru zunanjih del, ko pojdeti popoldne preko naše granice.

Spomin se vzbuja na one dni, ko smo spremljali naše državnike v Italijo. Bilo je novembra 1920. Takrat so gg. Vesnić, Trumbić in Stojanović šli v Rapallo. Nismo jih zavidali na njihove tužne poti. Ne zavidamo ni janes gg. Pašića in Ninčića. Kar se je v Rapallo še pustilo, to morata zdaj v Rimu dati povrh.

Ze med vojno so se shajali Jugosloveni in Italijani na konferenci v Rimu. Bilo je po Kobariču. Tedaj je prišlo do znanega sporazuma, ki sta ga oba naroda odobraval: skupen boj soper Habsburg, v razmejitvi pa spoštovanje nacionalnega samoopredeljenja. Tudi ta sporazum je bil podpisan, ali 20. novembra 1920 je bil v Rapallo uničljivo raztrgan in dne 26. januarja bo nanovo in za dolgo dobo ubit.

Danes je v Beogradu narodna skupščina z večino glasov odklonila pred podpisom novega »sporazuma« razpravi javno o njem. Za to je glasovala vladna večina z Nemci in Turki. A o tem ni dvoma: narod je bil janes v taboru opozicije. Kar pojdeti podpisat gg. Pašić in Ninčić, ni volja in želja naroda.

Ravnokar prihajajo nove tužne vesti iz Julijske Krajin. Po požarih Narodnih domov, naših vasi, po strahovih fašistovskih ekscelsih, po izgonstvu našega jezika v šolah in uradih, po odpustu domačinov uradnikov, po nesrečnem poskusu upravitelj naše novinstvo prihaja nov glas o uničevanju kulturnih društev.

Italija trdi, da je ravnanje z državljani jugoslovenske narodnosti njena notranja stvar. A zabraniti ne more, da je obenem notranja in to najbolj srčna stvar našega naroda, čegar živa grana so naši vojaki onstran državne meje. Iz tega naravnega dejstva sledi nedvomna posledica, da Italija bje ponašem narodu, kadar bje po svojih državljanih jugoslovenske narodnosti. Ne more se torej resno izogniti našim opomislom in pozivom, naj ne zloupotrebljuje državne moči nad njimi.

Naš narod v Julijski Krajini trpi. Brezpraven je in teptan. Zato pa gg. Pašića in Ninčića ne smemljati nobeno arca z zadovoljstvom. Pero bo pisalo podpis pod novi »sporazum«. A naše arce je ostalo na potu v Rim pri naših bratih, ki ne smejo povedati, kaj štijo.

In trenutku, ko bodo v sijajni palači na Kviralnu govorjene besede o sporazumu in prijateljstvu, bodo naše oči obrnjene v one žalostne prizore krutega teptanja najprimitivnejših pravio naših bratov v granicah rimskega imperija, ki jih kakor v opomin, da naj lenim besedam ne verja. memo, baš te dni prireja službena italijanska politika.

Sporazum in prijateljstvo med državami sta prazen nič, ako pogodbe niso sankcionirane od edine zanesljive garancije: sile; od volje in srca narodov. Kako naj verjamemo, da so besede italijanskih državnikov iskrene, njihov podpis izraz odločne volje, kakor vidimo, da se z želozno in nesmiljeno konsekvenco spodkopava baš našašili temelji dobrega prijateljstva: obzir na elementarna prava našega naroda in na najprimitivnejše občutke našega srca.

Gospoda Pašić in Ninčić pravita, da je na zanižani črki ne da več spremljati. Podpisala bosta, za kar sta pred narodom in zgodovino prevzela najtežje odgovornost. Predno zastavita svoje pero na usoden dokument, pa naj dvigneta svoj svarilni glas in naj skušata doseči to, kar edino more dati pogodbi veljavo: pravičnost za naš narod onkraj modro - belo - rdečih mejnikov. Če je mogoče olajšati odgovornost, s tem si jo bodeta olajšala.

Ni sporazuma med državami, brez sporazuma med narodi!

Pašić in Ninčić na potu v Rim

PRISPETA DANES DOPOLDNE V LJUBLJANO. — SVEČANOSTI POVODOM PODPISA SPORAZUMA.

Beograd, 23. januarja. p. Z nocošnjim brzovlakom ob 19-20 sta odpotovala v Rim ministri predsednik Pašić in zunanji minister Ninčić s pridelnim osebjem ministrskega predsedništva in zunanjega ministrstva. Na povabilo ministrskega predsednika Mussolinija potuje Pašić v spremstvu svoje soproge in hčerke, Ninčić v spremstvu svoje soproge. Njima se je pridružil beograjski italijanski odpravnik poslov g. Summonte s soprogo. V Rim potuje tudi nekaj novinarjev.

Jutri popoldne dosepejo ministri na laško granico ter bodo v Postojni slovesno sprejeti od predstavnikov italijanske vlade. Na granici jih pozdravi tudi naš rimski poslanik gosp. Antonijević.

Italijanska vlada je pripravila za jugoslovenske goste luksuzni vlak, s katerim dosepejo v Rim v petek dopoldne. V petek se vrši prvi sestanek z Mussolinijem. Pašić in Ninčić bodeja sprejeta od italijanskega kralja v avdienci ter pozvana na večerjo.

Slovesen podpis sporazuma se vrši v soboto dopoldne.

Zvečer priredi italijanska vlada velik banket, za katerega je izdanih 1500 vabil.

V ponedeljek se Pašić in Ninčić odpeljeta ter prideta v Beograd v sredo. Rim, 23. januarja. j. Program sprejema jugoslovenskih državnikov v Rimu in svečanosti ob priliki njihovega bivanja v Italiji se je določil nastopno:

Ministrski predsednik Pašić in zunanji minister dr. Ninčić dospeta v Rim v petek 25. t. m. približno opoldne. Na kolodvoru ju bodo pozdravili ministrski predsednik Mussolinij, državni podtajnik Contarini, mnogi uradniki ministrskega predsedništva in zunanjega ministrstva, nadalje jugoslovenski poslanik Antonijević in osebe jugoslovenske legacije in delegacije. Popoldne se vrši prva skupna konferenca. Zvečer bo v Kviralnu svečan banket, katerega se bodo udeležili vsi člani vlade. Jugoslovensko-italijanska pogodba se bo podpisala najbrže 26. t. m. V nedeljo 27. t. m. priredi Mussolinij v palači Venezia velik sprejem na čast Pašića in dr. Ninčića. Jugoslovenski delegati zapuste Rim najbrže v ponedeljek 28. t. m.

Jutri dopoldne se sestanejo jugoslovenski strokovnjaki z italijanskimi delegati, da se razgovorijo o podrobnostih pogodbe. General Bordero je bil včeraj sprejet od kralja v zasebni avdienci. Nocoj je odpotoval v Postojno, da sprejme na meji jugoslovenska delegata.

Italijanski sporazum pred parlamentom

RADIKALI, TURKI IN NEMCI SO ODKLONILI RESOLUCIJO OPZICIJE. — IZJAVE MINISTRA NINCICA.

Beograd, 23. januarja. p. Po daljšem presledku se je danes dopoldne ob 10.26 zopet sestala Narodna skupščina. Seja je bila zelo dobro obiskana. Šesti opozicijskih skupin so bili prvi v dvorani. Po uvodnih formalnostih, med katerimi se je nahajalo tudi sporočilo ostavke Velizarja Jankovića in o imenovanju g. Kojića za promet. ministra je skupščina prešla na razpravo o resoluciji.

ki so jo o sporazumu z Italijo v imenu svojih klubov predložili posl. Davidović, dr. Korošec, dr. Spaho in Lazić. Minister za zunanje stvari, dr. Ninčić je v imenu vlade podal nastopno izjavo: Vlada smatra, da ni v interesu države in da tudi ni v duhu parlamentarne prakse, da se sedaj razpravlja in sklepa o tem vprašanju. Zadeva je še v teku. Zato se o njej tu ne more razpravljati. Končni sporazum med obema vladama bo dosežen v nekaj dneh. (Dr. Korošec: Potem bo prepozno!) Ni prepozno g. Korošec. Ni prepozno radi tega, ker se bo oni del sporazuma, ki se mora po ustavi predložiti narodni skupščini v odobrenje, predložil parlamentu ter se izmenjava ratifikacija ne bo izvršila prej, dokler skupščina ne da svojega odobrenja. (Radikali kličejo: Tako je! Opozicija burno protestira.) Tako bo narodna skupščina imela priliko razpravljati o tem nedvomno zelo važnem vprašanju in se bo mogla popolnoma svobodno opredeliti. V ostalem je vlada itak šla na roko opoziciji, morda več, kakor je to morala storiti. Vsi šesti opozicijskih skupin, ki so bili zadnje dni v Beogradu, so bili obveščeni o vseh vprašanjih. Zato mi je čast izjaviti v imenu vlade, da se vlada protivi, da bi narodna skupščina sedaj razpravljala o tem vprašanju. Zahteva, da se resolucija prizna nulnost je torej brezpredmetna.

Temu govoru so radikali ploskali, opozicija pa je protestirala. Čuli so se glasovi: Sramota, bojite se javnega mnenja! Nato je dobil besedo

Ljuba Davidović,

ki je izjavil: Minister za zunanje stvari trdi, da je informiral vse šefe opozicije o sporazumu z Italijo. Reči moram torej: Gospod minister je to res storil, povem pa tudi pred skupščino, da sem jaz o tej stvari vedel več, nego mi je sporočil g. minister za zunanje stvari. (Opozicija se smeje, radikali protestirajo.) Njegovo obvestilo je bilo tako ozko, tako ne-

zadostno, da jaz nisem mogel navzlic vsej dobri volji preccntiti obsega sporazuma, kakor bi bilo treba in danes kljub vsem njegovim obvestilom ne vem, kaj se je hotelo s tem sporazumom. Edino kar vem sigurno je to, da Italija vzame Reko, ne vem pa, kaj dobi naša država, dočim je ravno naš interes, da izvem, kaj sta s tem novim sporazumom dobila naš narod in naša država. Sicer se ne moremo odločiti. O. minister je pozabil na prakso, ki je v tej državi vedno obstojala. Kadarkoli so se tu reševala usodna vprašanja, ki zadevajo naše velike nacionalne interese, je bila v teku reševanja samega opozicija vedno ne le obveščena temveč tudi konzultirana. Radikalska vlada je tudi to opustila. (Obzalu-jem, da minister za zunanje stvari s takimi razgovori, kakor jih je začel, ne zasluži, da se šefi opozicije še kdaj odzovejo njegovemu vabilu. Veliko odobravanje pri opoziciji.)

Nato je izjavil

posl. dr. Spaho,

da njegova skupina ni dobila nobenega obvestila, niti ni bila povabljena k razgovoru.

Predsednik narodne skupščine je potem stavljal nulnost resolucije na glasovanje. Proti so glasovali radikali ter z njimi strnjeno vsi tujeodni poslanci, Nemci in Turki.

Nulnost je bila odklonjena.

Opozicija je ostro protestirala ter so se čuli klici: Pašić gre v Kanoso! To je kapitulacija!

Imunitetne zadeve.

Minister pravde je zahteval, da se izroči sodišču posl. Belmen, radi prestopka po § 104 in Stefan Radić, radi § 21. tisk. zak. Nato je minister za notranje zadeve zahteval pooblastilo, da se proti Stefanu Radiću in dr. Krnjeviću vrši postopek radi § 15. potnega zakona (ker je Radić potoval preko meje brez potnega lista). Te zahteve so se izročile imunitetnemu odboru. Predsednik skupščine je nato odredil odmor četrte ure, nakar je minister za socialno politiko odgovarjal na vprašanja nekaterih poslancev.

Nato pa je predsednik zaključil sejo, in določil prihodnjo sejo za jutri ob 9. z dnevnim redom: Interpelacija posl. Kremžarja in tov. radi stavke v Trbovljah in Interpelacije posl. Voje Lazića in tov. o kuluku.

Ministrski svet

Pašića in Ninčića zastopa minister Trifković.

Beograd, 23. januarja. p. Popoldne je imel ministrski svet sejo. Pašić je dal instrukcije o delu v parlamentu, posebno o tem, da se za sejo v petek postavi na dnevni red posojilo za oboroževanje, potem pa proračun. Odobren je bil kredit 77 milijonov iz proračunskih prihrankov za izplačilo invalidnin od 1. julija 1923. do 1. aprila 1924.

Kraj j. popoldne podpisal ukaz, s katerim se postavlja za namestnika min. predsednika in ministra zunanjih del minister Marko Trifković.

Protokol o madžarskem posojilu podpisan

London, 23. januarja. s. Na včerajšnji seji odbora zveze narodov za madžarsko vprašanje se je načrt obnove Madžarske soglasno sprejel. Odpisana sta bila reparacijski komisiji dva protokola glede načrta za posojilo.

Budimpešta, 22. januarja. h. Kot generalni komisar Zveze narodov za Madžarsko bo najbrže imenovan baron Teodor Adelsbert, prijatelj grofa Apponyja. Z druge strani pa se doznava, da bo imenovan od sedaj še neznani Amerikane.

Radićevci gredo v Beograd?

POGAJANJA O DELOVNEM PROGRAMU OPOZICIJONALNEGA BLOKA. — TUDI ZEMLJORADNIKI SODELUJEJO.

Zagreb, 23. januarja. r. Današnji »Slobodni dom« objavlja članek Stjepana Radića pod naslovom »Radićeva vlada se mora zrušiti«. Iz tega se sklepa, da bodo Radićevci šli v Beograd. Radić najprej obširno razpravlja o »parcelaciji«, ki da je »skrajno neumna, s političnega stališča pa zločin proti narodni volji in proti demokraciji« ter ljuto napada Pašića dolžeč ga besedolomstva, ker je v Markovem protokolu radikalna stranka podpisala, da se parcelacija Slovenije, Hrvatske, Bosne in Hercegovine ne bo izvedla.

Radić nato računa, da bo štel opozicijski blok z Davidovičevimi demokrati vred 150 poslancev, z zemljoradniki pa celo 160, in zaključuje: »Zato se Pašićeva parcelacijska vlada mora — jaz pravim — mora zrušiti«.

Beograd, 23. januarja. p. Danes so opozicijske skupine nadaljevale razgovore. Dopoldne je g. Davidović imel sestanek s posl. Lazićem, ki je službeno izjavil, da

bodo zemljoradniki podprli vsako akcijo za zrušenje vlade ter se tudi pripravljajo pogajati za sodelovanje v opozicijskem bloku. Posl. Davidović je pozval vse šefe skupin, da izdelajo točke delovnega programa, ki naj se na prihodnjih skupnih sejah razpravijo in strnejo v skupen program.

Beograd, 23. januarja. p. Nocoj je klerikalni klub imel sejo, kateri je prisostvoval tudi dr. Spaho. Dr. Korošec je poročal o pregovorih za opozicijski blok glede katerega se je izjavil celo optimistično. V zemljoradniškem klubu je poročal posl. Lazić o svojih razgovorih v Ljubljani in o spojitvi s samostojno kmetijsko stranko. V klubu prevladuje prepričanje, da vlad nejasne politike SKS ta zadeva še ni razčiščena. Podrobno poročilo je podal posl. Lazić o svojih razgovorih. Klub je za sporazum opozicije na osnovi pozitivnega delovnega programa.

Delavska vlada v Angliji sestavljena

PRISEGA NOVIH MINISTROV. — SVEČANA PRVA SEJA VLADE. — MACDONALDOV PROGRAM ZA BLIZJO BODOČNOST.

London, 23. januarja. d. Nova angleška vlada je položila danes prisego. Sestavljena je izključno iz pristašev delavske stranke in sicer tako-le:

Ramsay MacDonald — predsedstvo in zunanje;

Clynes — čuvav državnih pečatov;

Parmour — lord - predsednik tajnega sveta;

Haldane — lord - kancelar;

Snowden — finance;

Henderson — notranje;

Thomas — kolonije;

Walsh — vojna;

Sidney Oliver — Indija;

general Thomson — zrakoplovstvo;

Chelmsford — mornarica;

Sidney Webb — trgovina;

Noel Buxton — kmetijstvo;

Adams — Skotska;

Travelyan — šole;

Jowett — javna dela;

Wedgwood — Lanchester;

Hatshorn — pošte in brzojav;

Wheatley — narodno zdravje.

London, 23. januarja. h. Novi kabinet je zboroval po pripravi in sprejemu uradnih pečatov v Buckinghamovi palači. Svečanosti, katere so se udeležili vsi novi in vsi odstopivši ministri, je prisostvoval tudi prestolonaslednik princ waleški. Imena za še netesneden mesta državnih podtajnikov se bodo objavila še to noč.

Programatični govor Macdonalda v spodnji zbornici je določen za 12. februarja. Medtem bo posebni komite skušal dobiti pripravna sredstva, da se doseže kontakt med vlado in poslanci delavske stranke. Macdonald priznava, da nosi on

osebno glavno odgovornost napram celokupni državi, vendar pa boče vzdrževati tesnejšo zvezo s svojo stranko, kakor je bil to običaj pri drugih ministrskih predsednikih.

Načeto vprašanje znižanja ministrskih plač se je odgodilo, ker so plače podvržene davkom in se razne obveznosti ne bodo mogle plačevati iz majhnega privatnega premoženja sedanjih ministrov. To vprašanje je sicer postranskega pomena in se izrablja le še od nasprotnega tiska kot past za socialistični program.

Macdonald je popoldne posetil zunanji urad. V razgovoru z vodilnimi uradniki je izjavil, da bo obrnil svojo pozornost najprej na brezposelnost in stanovanjsko budo ter na gotova srednjeevropska vprašanja. Šele kasneje se bo pečal z zakonom o penzijah in zavarovanjem brezposelnih.

POSVETOVANJA PARLAMENTARNIH SKUPIN.

London, 23. januarja. s. Parlamentarne skupine delavske stranke so se zbrale sinoči k seji pod predsedstvom Macdonalda v spodnji zbornici, na kateri se je, kakor veli izdani komunisti, vršila splošna diskusija o bodočnosti stranke. Imenoval se je komite, ki bo proučil organizacijo delavske stranke in njene metode v novih razmerah.

Liberalni poslanci so se sestali pod predsedstvom Asquitha ter so sklenili podpirati Macdonaldov kabinet, dokler bo njegovo delovanje soglasalo z liberalnimi tradicijami. Asquithu se je soglasno izreklo zaupanje.

Odmevi Leninove smrti

SOŽALJE TUJIH VLADE. — ŽALOVANJE V RUSIJI.

Dunaj, 23. januarja. s. Avstrijski pooblašeni zastopnik v Moskvi Pohl je dobil brzojavno pooblastilo, naj tamošnji vladi ob priliki izgube, ki je zadela unijo socialističnih sovjetskih republik valed smrti predsednika sveta ljudskih komisarjev Lenina, izrazi sožalje avstrijske zvezne vlade.

Varšava, 23. januarja. s. Ob priliki Leninove smrti je poljska vlada pooblastila svojega opravnika poslov, naj izreče imenom vlade sovjetski vladi sožalje. Obenem je ministrski predsednik poslal sovjetski vladi sožalno brzojavko.

Berlin, 23. januarja. s. Danes dopoldne je po nalogu državne vlade odšel na tujkajne rusko poslanstvo državni tajnik Maltzahn ter izrazil sožalje nemške vlade ob priliki smrti Lenina. Po vestih iz Moskve je nastopila smrt Lenina, ker se je vllia v možgane krl.

Rim, 23. januarja. j. Listi komentirajo smrt Lenina zelo obširno. Nekateri listi poudarjajo dejstvo, da je Lenin, ki je ustvaril komunizem, umrl za boljsovizmom.

Moskva, 23. januarja. d. Vlada je odredila po vsej Rusiji splošno žalovanje za Leninom. Vsa javna poslopja in številne druge zgradbe so izvestile črne zastave. Sovjetski kongres je v znak žalovanja prekinil svoje zasedanje in obenem odredil šestdnevno narodno žalovanje.

Moskva, 23. januarja. s. Po sklepu kongresa sovjetske unije se je 21. januar, dan smrti Lenina, proglašil za splošni žalovalni dan.

KDO BO LENINOV NASLEDNIK.

Berlin, 23. januarja. h. Za naslednika Lenina bo baje imenovan kot predsednik

Inozemske borze

23. januarja:

CURIE: Beograd 6.60, New-York 579.50, London 24.51, Pariz 26.50, Milan 25.20, Praga 16.80, Budimpešta 0.0205, Bukarešta 2.87, Sofija 4.15, Dunaj 0.008125
TRST: Zagreb 26.25 do 26.50, Praga 66.50 do 68.80, Pariz 103.50 do 104.25, London 97.15 do 97.35, New-York 22.95 do 23.05, Curih 336 do 339, dinar 26.23 do 26.50, dolar 22.90 do 23, uradni tečaj zlato lire 445.20.

DUNAJ: Devize: Beograd 812 do 816, Berlin 16.10 do 16.70, Budimpešta 2.41 do 2.51, Bukarešta 354 do 356, London 300.500 do 301.500, Milan 3099 do 3111, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 8192 do 8208, Praga 2062 do 2072, Sofija 501 do 505, Curih 12.265 do 12.315; valute: dolarji 70.860 do 71.260, funti 208.700 do 300.300, francoski franki 3155 do 3185, lire 5080 do 3100, dinarji 809 do 815.

PRAGA: Beograd 39.85, Rim 152, Budimpešta 12, Pariz 159.50, London 147.05, New-York 34.80, Curih 587.50.

BERLIN (v milijonih): Beograd 48.378, Milan 184.263, Praga 123.448, Pariz 191.769, London 17.855.250, New-York 4.189.500, Curih 729.671.

NEW-YORK: Beograd 115, London 421, Pariz 448, Milan 484.75, Praga 291. Dunaj 0.14.

Protestni shod proti sporazumu z Italijo

ki ne daje zaščite našim zaslužnjem bratom, se vrši v Ljubljani v soto 26. t. m. ob 6. zvečer v veliki dvorani hotela »Union«.

Akcijški odbor narodnoobrambnih društev.

Rešimo sokolski Tabor!

Opozicijski blok

NAMEN IN SMERNICE NOVE PARLAMENTARNE JEDINICE.

Beograd, 22. januarja. V podučenihih krogih se potrjuje, da je opozicijski blok v načelu že sklenjen. Če le mesece je Demokratska stranka pripravljala to parlamentarno taktično zgradbo. Bosenski muslimani so jo že dalj časa simpatično pozdravljali, SLS pa se je umikala, kolikor časa se je dalo.

O razlogih danes ni na mestu, da razpravljamo. Do zadnjega časa je med klerikalci bilo jako močno ono krilo, ki je hotelo držati mostove do radikalne vlade. Vrhili so se in se še vrše razgovori s stranko, ki je na podlagi Markovega protokola dobila vlado in uvedla kuluk in nove davke.

«Slovenec», ki mu vstop klerikalcev v opozicijski blok ne gre nič kaj od srca, sumiči g. Pribečevića in ga napada. Gospodje, ki pišejo «Slovenca», naj raje ta način polemike opuste. Kajti ravno SLS je še do poslednjega trenutka kolebala in koleba še danes, ali naj s srcem sledi demokratski taktiki ali naj raje zopet enkrat podpre radikale.

Mi popolnoma razumemo, da parlamentarna iniciativa demokratov ni ravno najprijetnejša naš SLS, ki jo ježi, da so jo položaj in lastne pogreške prisilili, da postopa zdej drugače in da se pridruži opozicijskemu bloku.

Glavni program bloka je rušenje vlade. Sprejeta so pa tudi načela, po kojih naj se izdela pozitivni delovni program, ako bi opozicijski blok strogoljavil vlado in jo vzel sam v roko. V tem slučaju bi po novih volitvah skušal vsistriti celo vrsto praktičnih zakonov zlasti pa izenačenje glavnih panog našega prava in bi se šele po izvršitvi tega programa povrnili na sporna ustavna vprašanja.

Demokrati odklanjajo avtonomije in vstrajajo na edinstvu države, katero se v glavnem vidi v tem, da imamo enega vladarja, eno odgovorno vlado, eno zakonodavno telo. Avtonomistične stranke opozicijskega bloka morajo za dobo bloka suspendirati izvajanje avtonomističnega programa. S tem je bloku mogoče pozitivno udeleževanje brez državnopravnih sporov. Cilj bloka ni, da spravi uradniški aparat v roke ene ali druge stranke, ampak da ga depolitizira.

Glavni sodružnik za stvarjenje opozicijskega bloka so radikali. Razpad v njihovi stranki naglo napreduje in vsakdo bi rad pred koncem še kaj potegnili nase. Ako bodo vsi drugi v bloku postopali lojalno tako kakor demokrati, bo homogeni režim Markovega protokola kmalu v prepadu.

Macdonald in Francija

Zvest tradicijam, ki pomenijo v Angliji ustavo, je kralj po nezaupnici, izraženi v parlamentu konservativcem Baldwinu, poveril sestavo vlade vodji najmočnejše opozicijske stranke Ramsayu Macdonaldu.

Politična situacija je postala s prihodom tega moža nad vse interesantna; nasprotja in vprašanja nastajajo kar nagliče.

Labour Party je sama prslaba, da bi zamogla izvesti velike notranje izpremembe v državi, ki jih ima sicer v načelnem programu. Če bi poskušala n. pr. obdavljenje kapitala s sigurnostjo, ker bi proti Macdonaldu glasovala obenem s konservativci tudi liberalna stranka, ki je danes za vsak labouritski načrt pri glasovanju neobhodno potrebna. Zato v tem oziru ni pričakovati velikih izvedb. Verjetno je, da se bo Labour Party zadovoljila, če uspe s svojimi predlogi glede socialnega zavarovanja, ureditve med, določitve delovnega časa in minimalnih delavskih prejemkov ter če prodre s takimi novimi zakonom Fisher (podaljšanje obveznega šolskega obiska za 2 leti) in pa če v administracijo spravi dovolj svojih ljudi.

Drugo pa je, kako se bo Macdonald orientiral na zunan. Po dosedanjih izjavah njegovih sodeč bo stremel za uničenjem kakršnekoli vojaške hegemonije na kontinentu, torej boj proti najmočnejši evropski državi in ta je tačas Francija. V tem pogledu je zanimiv članek, ki je izšel v «Times» dne 4. jan. in v katerem se poziva vsaka angleška vlada da naredi konec nezgodnemu stanju, ki ga je ustvarila Francija z okupacijo Polubirja ter s tem otela Angliji iz rok kontrolo nad Evropo in uničila britanski prestiž. Za zopetno pridobitev tega prestiža v inozemstvu da se bo morala z vsemi silami zavzeti vsaka angleška vlada. Ta poziv javnosti velja danes Ramsayu Macdonaldu; on pove ceno, za katero bodo stali delavskemu premiju ob strani liberalci.

Macdonald bo moral iti v tem vprašanju s kapitalom. Da še prav temeljito, dokazuje dejstvo, da po angleških volitvah pada kurz funta. Dne 3. jan. je veljal funt 24 dolarjev 70 centov namesto 23.25. Vseled programa Labour Party namreč, ki vsebuje obdavljenje kapitala, so začeli dvigati zlasti inozemci svoje vloge na Angleškem in investirati kapital v Švici in Holandiji ter funte izpreminjevati v dolarje. Angleški bančniki zadržujejo padec funta na ta način, da šajajo na trg francoske franke, ki jih imajo velike množine ter z njimi kupujejo tujo valuto; da obrambna mora je tudi varok velikemu padcu francoskega franka. Predno bi se pa stvari zasukale tako, da bi bil v tej akciji občutno prizadet tudi funt, bo moral Macdonald brez dvoma dokazati resno, da ne misli na obdavljenje kapitala v progresivni ostri delavske stranke, kajti sicer odpade pomoč liberalcev, ki jim je očitno važno proti franku uspešno sredstvo zoper nevišeno francosko porušeno akcijo.

V Franciji se vrše v aprilu nove volitve za parlament. Brez dvoma sta na delu tudi Nemčija in Anglija, da upliva na izid teh volitev tako, da bi prišli na površje državniki, ki bi okupacijsko politiko Poincaréja oslabilili. Zlasti pa ni pričakovati, da bi se uklonila Franciji Nemčija, ki bo gotovo odlašala s pogajanjem in zavlačevala definitivno rešitve toliko časa, dokler se ne pokažejo jasneje obrisi Macdonaldove zunanje politike, ki je programatično proti vojaški hegemoniji, za gospodarsko restavracijo centralne Evrope, za obnovo stikov z Rusijo in za oboljšanje vojnih dolgov med zavezniki ter na ta način tudi za gospodarske olajšave Nemčiji, ki jo je treba finančno postaviti na trdna tla.

Ce bi Francija hotela svojo akcijo v odškodninskem vprašanju nadaljevati, za ta slučaj se v Angliji že silijo glasovati, da je treba nanjo pritisniti z vsemi sredstvi. To bi pomenilo gospodarsko blokado Francije s strani Anglije.

Tudi v Ameriki se obračajo razmere v korist zmage političnemu konceptu Anglije. V Zedinjenih državah se bližajo predsedniške volitve in republikanskemu kandidatu Coolidgeju bo nasproti demokratski kandidat, Wilsonov zet in zvest sodružnik Mac Adoo. Če bi zmagal on, bo stal anglosaksonski svet streljan za novo uredbo med državami.

Stojimo torej na pragu važnih svetovnopoličnih dogodkov.

Mala antanta in madžarsko posojilo

Ob londonski konferenci Zveze narodov.

Dne 1. maja 1923 je prisel v Pariz grof Bethlen, madžarski premier. Tri dni pozneje je pred Reparacijsko komisijo prijavil predlog Madžarske, naj bi se ji dovolilo zavezniško posojilo, hipotekirano na drž. dohodke. Bethlen je zelo sposoben politik, ki ve, kaj hoče, in ki dobro pozna bistvo in potrebe svoje zemlje kakortudi mednarodno politično situacijo. Predvsem je zahteval suspenzijo čl. 180 mirovne pogodbe trianonske, glasom kojega členu so zavezniki takorekoč vključili na prvem mestu na breme vsega madžarskega gospodarstva, in konkretnije je zaprosil za dvojno posojilo. Manjše naj bi znašalo okrog 60 milijonov zlatih kron v pokritje budgetnega deficita, ustavljenju inflacije in padanja kurza; večje pa, v deseterkratnem znesku, plačljivo v doglednem času pozneje, naj bi se dovolilo v svrhu občega gospodarskega izboljšanja in da se pokrijejo rane, vsckane iz 1918 ter zakriviljenje zlasti radi vojaških dogodkov, in da se vobče vzpostavijo normalne razmere.

Zakaj naj bi Budimpešta ne prosila za posojilo, ko so to storili i Berlin, Dunaj, Angora, bivši zavezniki?

Seveda je položaj Madžarske bil nekoliko različen od avstrijskega. Avstrija se je udala v usodo, Seipel je bil v Pragi in Beogradu, na Dunaju sedi «financial advertiser» Zimmermann. S stališča evropske perspektive je tudi avstrijski problem neprimerno važnejši od madžarskega. Vrh tega madžarski nacionalizem ni ostal docela neznan v Evropi, in kjer je postal znan, ni vzbudil simpatij. Zato je prošnja za posojilo takoj vzbudila misel na mednarodno garancijsko kontrolo, ki naj bi obenem nadzirala, če se res izvršujejo mirovni pogoji. Prošnja za posojilo je pa predvsem postavila vprašanje: Kakšno je razmerje Madžarske napram sosedom? «Temps» je 5. maja napisal: «Države Male antante so glavni upniki Madžarske. Ko se ona obrača na Reparacijsko komisijo za posojilo, moramo napreje vprašati v Beogradu, Bukaresti in Pragi, kaj tam mislijo o tej prošnji. Če hočemo pomagati svojim nekdanjim nasprotnikom, se moramo v tem sporazumeti s svojimi sedanjimi zavezniki.»

Takšno je francosko stališče. Anglija je tekmičica Francije, do neke meje, in kar je v tem slučaju morda važnejše, — angleško plemstvo ima ozke družabne stike z madžarsko gentry. Italija pa ima posebne cilje in namene, in Madžarska je njen naravni zaveznik. (Tudi še v bodoče).

Grupacija interesnih skupin je bila kmalu podana. Ob madžarskem posojilnem vprašanju se je vršil del francosko-angleške diplomatske bitke za Ruro. Italija je minirala na tilhem. Francija se je upirala, da bi Reparacijska komisija bila manj poklicana za reševanje sličnih vprašanj, nego Društvo narodov, le-to pa je zopet branila Anglija; Francija je zahtevala, naj bi se del aventurlo dovoljenega madž. posojila v naprej odkazal Reparacijski komisiji v pokritje dela dolga; Anglija se je pa svojem deležu madž. dajatev lahkega srca — odpovedala!

Dne 17. oktobra je končno čelkl poslanik Osusky imenom vseh držav Male antante ter še Poljske in Grčije pred Reparacijsko komisijo podal izjavo, da te države v načelu sprejemajo, da se Madžarski dovolj hipotekirano posojilo. Iste dne je R. k. na to sprejela so-

glasno resolucijo: «Reparacijska komisija sporazumno s Društvom narodov Madžarski načeloma dovoljuje posojilo v svrhu obnove financ in vabi Društvo narodov, naj ono v sporazumu s zainteresiranimi državami izdela finančni načrt. Premijki Reparacijske komisije morajo biti zagarantirani.»

Desetega decembra je prišlo v Parizu predbožično zasedanje Sveta Društva narodov. Med drugim je tudi tu prišlo na razgovor madžarsko posojilo. V decembru so visoki inostranski potniki potovali po Češkem, Madžarskem in Jugoslaviji, pripravljene so bile statistike, znanstvena dela o gospodarskem položaju in razvojnih možnostih. Eksperti so izjavili, da bo zaenkrat zadostovalo 250 milijonov K v zlatu, kar bi dalo letno obrestne službe 25 mil. K v zlatu. Carina, tobak, sladkor bi bili v zastavi. Nova emislijska banka, obča obnova, vzpostava zaupanja v inozemstvu, sporazum s sosedmi, — to so želeli mednarodni finansi-jeli kot pogoj. Stabilizacija sedanje Km naj bi se slično kakor pri Avstriji izvršila v 2 in pol letih.

Finančni odbor Društva narodov jetik pred božičem (22. decembra) na svoji 12. in 13. seji po zasljanju madžarskih in nepristranskih izvedencev ter po pregledu materijala sestavlil finančni plan madž. posojila: 1. Pred vsem se mora ustaviti inflacija. 2. V to svrhu se mora ustanoviti emislijska banka, neodvisna od države, z emislijskim monopolom. 3. Budžet mora do 30. junija 1926. priti v ravnotežje, t. j. po tem datumu se morajo vsi državni izdatki kriti z davki in drugimi rednimi dohodki, brez inflacije ali novih dolgov. 4. Madžarska dobi popreje posebno posojilo 250 mil. zlatih K za obnovo, temelječe na zastavi nekaterih dohodarstvenih gran. 5. Generalni komisar, imenovan od Sveta Društva narodov, njemu izključno odgovoren, bo kontroliral eksaktno izvršitev tega programa.

Realizacija tega načrta pa je odvisna od pogojev: 6. Ugodno razmerje Madžarske napram sosedom.

7.) Zadovoljiva ureditev zunanjih madžarskih obvez, zlasti onih iz mirovnih pogodb.

Končno so 8. potrebni ukrepi za zadovoljiv gospodarski napredek, predvsem sklenitev trgovinskih pogodb s sosednjimi državami.

Doba budgetarne obnove (do junija 1926) bi bila seveda prosta vseh reparacijskih plačil izvezniš dajatev premoaga, ki so predvidene že v sedanjih budgetih. Ostale podrobnosti zanimajo le finančnike.

Pravkar je prišla v Londonu seja Sveta Zveze narodov. Konferenca ima tri važne naloge: 1.) Politčna jamstva, ki naj se formulirajo po želji Male antante. 2.) Razprava o nekaterih ugovorih Madžarske proti protokolu ženeveške seje. in 3.) Izvolitev «financial advertiserja», recte finančnega diktatorja za Madžarsko. Konferenca se udeležujejo zastopniki Velikih sil, vseh držav Male antante in zastopnik Madžarske. Namen postoji, da se načrt za sanacijo Madžarske v toliko izpopolni, da se bo protokol podpisal že v Londonu pred koncem konference.

Tudi madžarsko vprašanje je pred pričetkom likvidacije. Saniranje Evrope napreduje, čeprav le po polževu. K.

Volitve v Egiptu

Angleški vnanji politiki je zrasla v Egiptu nova nepriklja, katere ne bo mogla tako zlahka obvladati. Pri volitvah v egiptovsko narodno skupščino je zmagala z velikansko večino stranka znamenitega Zaglul paše, neizprosnege sovražnika angleškega gospodstva nad Indijo. S tem je egiptovsko vprašanje stopilo v kritično stanje.

Ze od leta 1882. svoje angleške okupacijske čete v Egiptu, ali ves ta čas se v pravnem oziru ni spremenilo mnogo. Formalno je bila dežela ves čas turška, daš pod angleškim protektoratom. Ko pa je začela svetovna vojna in je stopila Turčija na stran Nemčije in Avstrije zoper Anglijo, je proklamirala Velika Britanija egiptovskega ledjiva za sultana, s čemer je bila blkrati izražena njegova popolna neodvisnost od carigradskega sultanata. Stiri stoletno gospodstvo Turčije nad Egiptom je s tem nehalo. Natančneje glede bodočega razmerja med Anglijo in Egiptom naj bi se uredilo po končni volji.

Pokazalo se so kmalu velike težave pri konstituiranju egiptovske samostojnosti. Anglija je želela napraviti iz Egipta nekaj sličnega, kakor so velkobritanski dominijoni. Razglasila je v januarju leta 1922. s slovensim manifestom ukinitje angleškega protektorata in samostojnost Egipta s pristavkom, naj si svojo državo Egiptan uredijo sami. V ta namen naj se izvoli ustavodajna narodna skupščina, ki naj izdela državni ustavo. Toda Anglija si je pridržala: varstvo zveze med angleško državo in Egiptom, obrambo Egipta proti tujim napadom, varstvo inozemskih interesov in manjšina v Egiptu in Sudanu. Sultan je dobil naslov kralja.

Te omejitve seveda ne pomenijo popolne svobode Egipta. Anglija hoče preprečiti diplomatske zveze med Egiptom in drugimi državami. Ona hoče imeti zagurano posost in vojaško varstvo Sueškega kanala, ki je silne važnosti za zvezo med angleškimi kolonijami v južni Aziji in vzhodni Afriki. Angliji potrebujejo garancijo, da se ne bo ugnzvala kaka druga sila v bližini Suesa. Da-je gre Angležem za to, da imajo ga-

ranolje, da se ne bo Egipt pridružil kakij njej sovražni državi, skratka nekako ingerenco na egiptovsko vnanjo politiko. Naposled je sporna zadeva še Egiptovski Sudan. Ta dežela, ležena ob gornjem Nilu, je bila pred prihodom Angležev res da v egiptovski posesti, toda ko so se Sudanci uprli, so jih zopet pokorili Angliji in ne s majhnimi trtvmi. Odtlej so Angleži upravljali Sudan kot posebno kolonijo in egiptovski želji, pridružiti ga zopet Egiptu, niso hoteli ustrešiti; ostal naj bi posebna britanska kolonija.

Tekom svojega gospodstva so si Angleži v Egiptu ustvarili precej pristašev, katerih zaupniki so tvorili ministristvo egiptovskega kralja. Na to oportunistično stranko so se opirali v upravičeni nadi, da se bo dal s njo doseči v spornih vprašanjih zadovoljiv aranžma. Upali so, da bo mogoče s njeno pomočjo obvladati nevarno propagando zagriženega sovražnika Angležev in tujcev sploh, proslulega Zaglul paše, ki zahteva absolutno samostojnost Egipta, brez najmanjše kakršnekoli omejitve. V ta namen so imeli Zaglul dolgo internirane na Malti; baš intervencija delavske stranke mu je prinesla zopet svobodo in povratek.

Volitve, ki so se izvršile te dni, pa so prinesle popoln poraz oportunistične vladne oficelne liberalne - konstitucionalne stranke, ki je dobila le 14 mandator, dočim si je Zaglul priboril 150 poslanskih mest; na druge stranke je odpadlo le 6 mest.

S tem je vprašanje med Egiptom in Anglijo stopilo v kritični štadij. Stara liberalna vlada je demisionirala in na njeno mesto mora po vsej priliki stopiti Zaglul s svojimi nacionalisti. Zadržna poročila povedo, da se je to že zgodilo. Toda kako bo London oral s dosedanjim internirancem, to je še uganka.

Politične beležke

+ Bojkot nad JDS proglašja g. dr. Ravnihar ter sporoča, da je napredne stranke pozval naj se mu pridružijo!

Boj zanimiva je napoved, da bo razbil skupno opozicijsko akcijo proti črno-rdeči koalicii na ljubljanskem magistratu ter tako podprl klerikalce in komuniste. Ravniharjev bojkot more vzbuditi seveda le pomilovanje, njegova pomoč magistratnim teroristom je pa pravi zločin nad interesi napredne Ljubljane. Z ozirom na to je razumljivo, da si ne upa sklicati zaupnikov, temveč se izmika, da je priporočil «odboru zaupnikov» (ki se še nikdar ni sestel in ki dejansko ne obstoja, ker ni bil niti konstituiran), naj «čimprej pozove zaupnike na shod». Mi se tej njegovi želji pridružujemo. G. Ravnihar bo videl, kaj pravijo napredni ljubljancani k njegovi razdiralni politiki.

+ O položaju koroških Slovencev si je novosadski «Deutsches Volksblatt» dobavil z Dunaja na «merodajnem mestu povsem zanesljive podatke», želeč overiti jugoslovanske «jeremijade». Navaja, da obstoja v dvojezičnih koroških krajih 85 utrakvističnih šol in v treh samoslovenskih krajih še šole s slovenskim učnim jezikom. Nadalje obstoja 42 slovenskih izobraževalnih, 16 pevskih, 11 čebelarških in 20 drugih društev. Vse to, pravi «D. V.», dobiva tem večji pomen, ako se uvažuje, da se je pri lanskem ljudskem šteju — pri katerem se je za kriterij narodnosti vzela «pripadnost k slovenskemu jeziku in ne kakor prej običajni «občevalni jezik» — našle na vsem Koroškem le približno 40.000 Slovencev. Slovensko prebivalstvo na Koroškem je zadovoljno, ugotavlja «D. V.», pisanje slovenskega tiska o nasilju in grozovitostih je le preteveza za napade na nemške sodržavljane in bi Nemci v Jugoslaviji vsakakor lahko bili vrlo zadovoljni, če bi uživali toliko pravic in svobodščin kakor koroški Slovenci... Da bo primera popolna, pogledimo, kako je pri nas: 40.000 Nemcev v Sloveniji ima 21 povsem nemških ljudskih šol, 21 utrakvističnih, 1 meščansko nemško in 1 utrakvistično ter 1 gimnazijo. Da «D. V.», po podatkih z Dunaja navaja le 40.000 Slovencev, čeprav jih je v resnici 120.000 je dokaz najsilnejšega renegatskega pritiska, kateremu so podvrženi naši tja-kji na Koroškem, saj v ostalem «D. V.» nič ne ženira, da tudi strupeno «Koroško Domovino», ki nadkrljuje nekdanjega «Stajarca», šteje za glasilo koroških Slovencev(!), dočim smatra, da «Koroški Slovenci» zastopa «republikani in nerčurvi odkrito sovražno stališče». E, pa de-ro, mi lahko «D. V.» in avstrijski vladi brez nadaljne polemike svetujemo le to: Naj se izgladijo krivice, ki jih tedenski iz-naša skromni «Koroški Slovenci», ne-j se prepreči nemški navali in renegatska atmosfera, ki na Koroško pritiska z vsogermanizatorsko težo, skratka, naj koroška vlada odstrani povode neprestan-im upravičenim pritožbam zavednih na-kih rojakov, tedaj bomo verjeli, da se koroških Slovencev obrača na bolja. Četudi ne v toliki meri kakor Nemcem v Jugoslaviji, kjer so stisnjeni neposredno pod varni plašč radikalne vlade.

Iz demokratske stranke

PREDAVANJA IN SESTANKI.

V petek, dne 23. januarja:

V Kamniku se vrši predavanje ob 8. zvečer «O davkih in takсах». Predava gosp. Cimerman iz Ljubljane. Po predavanju pola kratko poročilo o politični situaciji in o bližajočih se volitvah v oblastno skupščino gosp. dr. Rana.

V potok, dne 25. t. m. se vrši v Kamniku predavanje «O davkih in takсах» ob 8. zvečer v dvorani Citalnice. Predava gospod Milan Cimerman iz Ljubljane. Po predavanju razgovor o politični situaciji in o predstojećih volitvah v oblastno skupščino.

V soboto, dne 26. januarja:

V Zalogu ob Savi priredi Zveza kulturnih društev predavanje «O socializmu». Začetek točno ob pol 8. zvečer. Predava gosp. Stojan Bajič.

Na Ježici se vrši predavanje pri «Ruskem carju» ob 8. zvečer. Predava gosp. prof. Dolžan «O pračloveku».

V Dobu pri Domžalah se vrši skupen sestanek vseh naprednjakov v prostorih gosp. Matičiča ob 7. zvečer. Poroča gosp. dr. Ivo Potokar.

Rakek. Krajevna organizacija JDS sklicuje svoj redni občni zbor za 27. t. m. ob 2. popoldne v gostilni gosp. Ribarčiča na Uncu. Obenem se vrši predavanje o našem notranjem političnem položaju. Vabimo vse somišljenike, da se udeležijo občnega zbora. — O d b o r.

JDS v mariborski oblasti. 27. t. m. shod v Sredlšču ob Dravi ter občni zbor krajeve organizacije istotam, javni shod v Grižah, sestanek zaupnikov na Polzeli, občni zbor JDS v Zalcu. — 3. februaria: sestanek zaupnikov na Pragerskem, javni shod pri Sv. Barbari v Halozah, v Zavrču in sestanek zaupnikov v St. Jurju ob juž. železnici.

Shod JDS v St. Janžu ob Zibiki se je vrši minulo nedeljo z lepim uspehom in hiš voditelja tamonje krajeve organizacije gosp. Tanika O političnem položaju je poročal oblastni tainik g. Spindler iz Maribora ter dal polasnala na razna vprašanja številnih zborovalcev. Shoda so se udeležili tudi klerikalci in socialisti, ki so mirno poslušali izvajanja govornika.

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV.

V nedeljo, dne 20. t. m. so se vršila predavanja v Domžalah ob 9. popoldne ter v Radomljah ob 8. popoldne. V obeh krajih je predaval gosp. Josip Zupančič «O splošnih gospodarskih vprašanjih». Izvajanjem je številno občinstvo sledilo z napeto pozornostjo in se s živahnim pritirjevanjem oddolžilo strokovnjaku za res lepo usnela navodila.

V Hrastniku je predaval prednabito šolsko sobo gospod Stojan Bajič «O socializmu v teoriji in praksi». Predvsem številno zastopano delavstvo je z zanimanjem sledilo nazornim izvajanjem gospoda predavatelja in z glasnim pritirjevanjem dajalo duška svojem zadovoljstvu. Ob koncu so slušatelji prosili, da jim Zveza kulturnih društev kmalu zopet nudi priliko slišati enega izmed svojih predavateljev. Posebno so kazali zanimanje za predavanje «O nastajanju premoaga», ki je v naložbi zvezi z njihovim ožjim bivališčem.

Sodišče

§ Družinske zadeve. Skrbna mati je ponudila hčer v službo nekemu tukajšnjemu zastopniku za tujski promet, ki je brhko mladenko rad sprejel. Ker je bil še sameso, so se počasi uradne ure podaljšale preko vnajprej določenega roka in začelo se je nekaj, kar bi bilo boljše, da se ni. Ko je skrbna mati zvedela in začutila, kaj se plete, je hotela najprej napraviti odločen konec — pa jo je premagalo upanje, da se bo z polnoletno hči morda poročila z omenjovim gospodom. Ta pa je medtem svoj okus spremenil — kakor se rado pripeti, da so oči večje kot železodec — in se je oženil z drugo. Ni povsem razumljivo, zakaj je skrbna mati svojo hčer še nadalje pustila v isti službi — ampak danes je huda za službo, pravijo nekateri iz lastne skušnje. Zgodilo pa se je tako, da je omenjena hči nekoč zopet predolgo izostala z doma in je razburjena mati stopila k hčerkinemu službo-dajalcu, kjer je res našlela na svojo neboljlenko. V jezi se je prav delikatno izražala o razmerju njene hčere do delodajalca, kar vzpričo njegove žene in dekle, ter a tem žalila njegov itak taksi moralnični čut. Vložil je tožbo zaradi žaljenja časti in dosegel, da je bila žena obsojena na 100 Din kazni z utemeljitvijo, da ni za neporočenega moža nobena sramota, če se s lahkom ponaša z naklonjenostjo v naravnih brhke mladenke. Ker se je zdelo rahločutnemu gospodu kazni prenizka, je vložil vzklic, ki pa je bil od ljubljanskega deželnega sodišča zavrnjen.

§ Pohujšanje v dolini šentflorjansk. V dobi stanovanske bede sta se zakonca Franc in Uršula usmiliila družine brez strehe in jo vzela k sebi v leseno prebivališče in špranjasto barako. Ker so se na tem ozkem prostoru po potrebi morale dogajati stvari, ki enemu ali drugemu sstanovalcu niso bile povšeči, je nastalo malo nesporazumljenje, ki se je počasi stopnjevalo v nasprotstvo, vseč česar sta se družini po medsebojnem soglasju obžalovanju ločili. Franc in Uršula sta se oddahnila — pa ne za dolgo. Kmalu ju je dosegel poziv k sodišču, češ da sta pohujševala mladino — pa ne tako kot Sokrat — temveč bolj epikurejski — za kar so dajale špranje omenjena baraka potrebni vpogled. Ogorčena obsojenca zanikata vsako krivdlo in je ljubljansko okrajno sodišče povabilo na javno verodostojno priče in razvora oroljša

Naši kraji in ljudje

Koncert „Lire“ v Kamniku

Redka so že naša pevska društva po deželi, ki bi mogla neovirano in resno delovati. Manjka jim pevec, ker ni naščaja, posebno tenoristov, manjka jim pevovodij. Prvo slov. pevsko društvo Lira v Kamniku, ki deluje že 41 leto ima na srečo oboje: razmeroma dober v basih celo izvrstni glasovni material in agilen, idealnega pevovodjo v osebi g. Vremšaka, ki je prevzel dedščino po vseh naših pevskih krogih nepozabnem, žal sedaj na bolniško posteljo priklenjenemu pevcu in pevovodji gosp. Francetu Steletu. V soboto zvečer je Lira priredila v Kamniškem društvenem domu resen koncert (pri stolih) z zanimivim vsporedom, na katerem so bili zastopani skladatelji Foerster, dr. Benjamina Ipavec, p. H. Sattner, P. Jerab, E. Adamič, Z. Prelovec, J. Pavlič in O. Dev. Nastopil je le moški zbor, razmeroma maloštevilčen, po vseh glasovih dovolj močno zaseden in tudi precej vpet. Če si upa na Adamičeva »Cuj nas zemlja«, ali na Foersterjevo »Samos«, (obe skladbi sta učinkoviti le v mogočnem zboru) in poje Adamičeva ne lahko »Pesem o beli hišici« ter istega skladatelja še neizvajano »Serenado« ter celo vrsto novih harmonizacij jugoslovanskih narodnih pesmi, je njegova ambicija pač vredna pohvale in priznanja.

Med vsemi točkami so občinstvu, ki je dvorano popolnoma zasedlo, najbolj ugajale Devova narodna »Pastirica pa ovce tri«, Prelovecova »Zapoj mi pesem deklet« in Adamičeva »Serenada«. Vse tri je moral zbor ponoviti. Petje je v splošnem zelo ugajalo, vendar je bilo večih preveč pretrgano in razsekano ter bo moral zbor v bodoče posebno pozornost posvečati negovanju melodične linije in pravilnemu dihanju. — Dinamika in izgovorjave besedila pa sta bila z malimi izjemami prav dobra. Da ni bil vzpored prenočilen, sta na koncertu zaspela g. baritonist Joža Grčar dr. B. Ipavčevega »Meniha«, pevovodja g. Vremšaka pa p. H. Sattnerjevo »Ribičko«. — Na klavirju ju je spremljala g. Grabnerjeva.

Po sporedu se je razvila v dvorani prijetna zabava, na kateri so vrli Liraši zapeli še lepo število umetnih in narodnih pesmi v pohvalo in zadovoljstvo vseh navzočih.

Izrodek šovinizma

O favoriziranju šovinizma, ki se je razmahnil pod radikalno vlado, razpravlja »Riječ« in za primer velikokrajne taktike radikalnega režima navaja nastopno zgodbo: V Belovaru na Hrvaškem se je, kakor marsikje drugod, našlo par »radikalcev«, špekulantov z velikokrajnim gesli, ki so nedavno osnovali društvo »Srnao« z imenom »Kraljevič Gjorgje« in sklicali zbor za posvetitev društvenega prapora. Po selih so razglaševali, da pride na zbor kraljevič Gjorgje, ali celo tudi kralj... In kdo vse je v tem društvu? Predsednik je nekdanji učitelj Milčević, ki je v preiskavi radi poverbe narodnega denarja v študijski v Lapeu. Tudi med ostalimi funkcionarji so sami sumljivi tisti. Vsa od njih naravno pričakuje kako

korist zase. K takim parolam in takim ljudem spada le še godba. In res so za zbor naročili vojaško godbo. Cela parada je končala s fijasom. Ta lokalna komedija ne bi bila pomembna, da ni sam beograjski »Balkan« zael povodom fijaske v Belovaru grmeti. — da je srbstvo v tej državi brezpravno! In je »Balkan« ljuto napadel belovarskega pravoslavnega proto Bosanca, ker ni dopustil cerkvene blagoslovitve, nadalje podpolkovnika Belimarkovića in poedine uradnike, same Srbe, opsoval jih za izdajce srbstva, dočim so mu defraudant Milčević in kum prapora Bakčić, bivši avstrijski vojni liferant, — heroji. Dandanes demagogiji in provokaterji stvo, rušijo vsako državno tvorbo, profonirajo na take načine nacionalna imena, blatijo kraljevo dostojanstvo »Riječ«. Zadnji čas je, da se spametujejo oni, ker bodo s takim favoriziranjem šovinizma in s svojo partizansko državno politiko resno razrili osnovo same države.

Te prešmentane punce...

Ljubljana, 23. januarja.

Dva vesela mladeniča sta se šla po končanem dnevnem trudu in naporu potolažiti v gostilno nekje v šentjakobskem okraju. V veseljem razpoloženo jima je šinila v glavo misel, da si poiščeta kako srce. Dvignila sta se in pričel je lov iz lokala v lokal. Šele na Cankarjevem nabrežju ju je srečala sreča. V kotičku male gostilnice sta iztaknila sladko punčko in jo povabila s seboj. Vsi trije so odšli potem seveda v novo gostilno. Čemu tudi ne! A tamkaj se jim je vsilil v družbo nov kavalir, ki je zasledoval enake namene kot onadva. Bil je celo podjetnejši in je zato po kratkem boju iztrgal neznanca ples in odšel s prijazno dekleto na cesto. Razžaljenca sta takoj skovala maščevalni načrt. Šla sta za njim na Sv. Jakoba trg, kjer je epizoda končala s tem izidom, da sta mu izbila dva zoba. Vsa ljubezenska nagnjenja so v trenutku izhlapela. Dekle je šlo samo domov, dva s stražnikom na policijo, tretjega pa se že veselil zobozdravnik...

Dva hišna sostanovalec, stara prijateljca, sta kartala skupno v kavarni. Prisedši domov, sta potrkala vsak na svoja vrata in zginila v stanovanje. Lju. beznive ženske so objele soproge. A kako razočaranje! Obe sta bili premočeni kot miš. Za vrati pa se je čulo istočasno bridko pritoževanje. V škafu ene kot druge gospodinje ni bilo niti kapljice vode. V prepriju je namreč ena drugi poskrbela prislino kopel. Spri pa sta se radi psa prve in radi mačke druge. Na pomoč je moral priti celo stražnik. Drugo jutro pa si tudi moža nista voščila več dobrega jutra, čeprav sta si bila menda še iz predvojnih časov dolžna drug drugemu srebrni goldinar. Nesrečna »moča« so bo obravnavala še na sodišču...

Po promenadi v Selenburgovi ulici sta se sprehajala dva mlada malopridneža. Večkrat sta se križala in se oprezno opazovala. Mimo sta prihajali dve krasotici in ves čas prijetno kramljali med seboj. Včasih ju je pred postojal počakal sloki Tinko, včasih pa je pristopil pred Zvezdo k njima lepi Cencek. Bilo je že okoli 8. zvečer, ko sta se zopet križala že pod kostanj. Cencek je povabil Tinka malo v stran v temo. Trenutek na to so se čuli votli odmevi. Lepi Cencek jih je dobil po glavi, sloki Tinko pa v rebra in še kam drugam. Stara ženska, ki je opazila nastop obeh rokoborcev, se je silno prestrašila. prišla vpiti in klicati na pomoč. Prišel je stražnik in ločil

divja petelina ravno v trenutku, ko sta si na suknjiču že potrgala vse gumbce. Krivi pa sta nesrečnega spopada seveda zopet dve prešmentani Evici...

Čudno naključje pri zadnjem požaru splitske škofijske palače.

Škofijska palača v Splitu, o katere usodi smo že obširno poročali, je pogorela dvakrat. Prvič jo je uničil ogenj leta 1506 na Silvestrovo ob 11. uri ponoči. Drugič je zgorela letos na dan 13. janu-

arja. Interesantno je, da je letos zgorelo poslopje na pravoslavno Silvestrovo, in ker je gregorijanski koledar prišel v veljavo šele leta 1582. vidimo, da je škofijska palača v Splitu obakrat pogorela na isti dan in ob isti uri. Pač čudno naključje!

Potresi v severni Dalmaciji.

Te dni je purobrod »Krka« plul proti šibeniški luki, ko ga naenkrat počnejo pretresati sunki in vrtili sredi valov. Potniki so prihiteli na krov in je nastala panika. Končno se je parnikov »krč« zopet pomiril. Prebivalstvo v okolici Šibenika ugotavlja, da se zadnje čase tam pojavljajo potresni sunki vsakokrat po večjem deževju.

Obsodba Hrvoje Paskijevića

Predsednik zagrebskega senata dr. Vaid čita dvojnemu roparskemu morilcu Hrvoju Paskijeviću obsodbo na deset let zapor. Mladi vložinec stoji pred tribuno, eleganten v modnem shimmy-kroju, z roko v žepu in ravno dušnim cinčnim izrazom mladostne propalosti v obrazu. Menda bi prav tako stal pred profesorjem, ki bi mu razglašal rezultat izpita, ka-li. Njegova obsodba je vsakako silna svedočba gnilobe zagrebske »zlatne mladeži« in Paskijević je s svojim krvavim grozodejstvom le prvi — odličnjak. Ob

obsodbi je zagrebsko publiko zanimalo, kam bodo Paskijevića vtaknili v raževino, ker po banjski naredbi o kaznjivanju mladeži ni obsojen v ječo, temveč le na zapor. Ker je tekom razprave že dopolnil 18. leto, ne more ostati v skupnem čuvilstvu za mlade delinkvente pri sodbenem stoju v Zagrebu, zato so ga takoj po obsodbi zaprli v zapore za odrasle in ga menda odpravijo v Mitrovico, kjer obstoja poseben zapor za mladino, ločen od ostale kaznilnice.

Dopisi

LOŠKI POTOK. Lesna in industrijska družba »Tabor« v Loškem potoku je darovala tuk. šoli obveznico a 1000 Din 7-odst. državnega posojila. Vsakoletne obresti se porabijo za nakup šolskih potrebščin revnim učencem. Za velikodušni dar se šolsko vodstvo družbi iskreno zahvaljuje.

ŠKOFJA LOKA. V nedeljo dne 20. januarja se je ustanovila v Škofji Loki podružnica Kola jugoslovanskih sester. Ustanovni občni zbor je bil dokaj dobro obiskani, čeprav bi se lahko pričakovala še boljše udeležbo. Razveseljivo je bilo dejstvo, da je bilo zbrano ženstvo vseh

lobojev in strank. Pozdrav ljubljanskega matičnega društva je prinesla predsednica ga. dr. Tavčarjeva, v krasnem predavanju pa je pojasnila pomen Kola in njegovo delovanje tajnica ga. Engelmannova. Občni zbor je po predstavljanju pravil izvolil 19-članski odbor. Podružnica šteje že nad 150 članice.

KRANJ. Bivši klerikalec prof. Vinko Marinko je na iniciativo kranjskih demokratov predlagal svoječasno v obč. odboru, da se naša država imenuje namesto SHS kratko Srbija. S tem se je g. prof. klerikalcem silno zameril in je predsedal za kratek čas k demokratom. Mimogrede je bil pri zadnjih volitvah tudi žustričijanski agitator, sedaj pa kot radikal piše moralne pridige kranjskim

demokratom, ki stoje na stališču političnega poštenja, v beograjsko »Samoupravo«. Gospod profesor očitno pozablja, da je prišel kompromisnim potom v obč. odbor kot pristav SLS in da bi bila njegova dolžnost, odložiti mandat kakor hitro menja stranko, kar se je pri njem v dobi enega leta dogodilo šele štirikrat. Zahteva celo od značajnih demokratov, da namesto odstopilnega predsedstva volijo novega predsedla. Šaj se je vendar na zadnjem občnem zboru krajevne organizacije JDS javno pozvalo gospode, ki so predsedali, da odlože svoje mandate, kar je eden storil v polni meri, dva pa le deloma. Da je pa obč. svetnik g. Šavnik odložil svoje mesto le iz osebnih, nepolitičnih razlogov, je mistificiranje srbske javnosti, saj je to storil šele na naš ponovni poziv in še to le deloma. Ne razumemo, kako more biti g. dopisnik tako naiven, da zahteva od demokratov, da puste nominirati g. radikalom občinskega svetovalca, ko vendar niti en sedanji radikal ni prišel v občinski odbor kot radikal in še danes ta sicer od spoštovanih državljanov v Beogradu vodena stranka v Kranju niti liste za obč. volitve ne more sestaviti. Mislimo, da je bolj na mestu, da pozovemo g. predsedla, da izvajajo konsekvence, ki jih narekuje politična doslednost in si ne laste mandatov, katere niso dobili kot radikali, temveč kot pristavi drugih strank. Sovražstva do pravih srbskih radikalov v Kranju pač ne poznamo, kar dokazuje, da smo izvolili skoro zgoljno zaslužnega državljanika Paskijevića za občinskega svetovalec. Pač pa ne upoštevamo posebno kranjske radikalne gospode, ki se je čisto iz drugih kot idealnih motivov uvrstila v krog koruptne slovenske radikalije. Po izvršenem kompromisu je pripadlo mesto enega občinskega svetovalca pristavi SLS, česar se je demokratska večina tudi pri zadnji volitvi dosledno držala. Končno bi gosp. profesorju še svetovali, naj ne hodi le ognju, da se ne opeče, ampak naj bo raje dosleden in z drugimi radikalnimi sedlači odloži mandate, ki so jih prejeli kot pristavi drugih strank.

PODART. Podružnica Jug. Matice za Podart in okolice vabi člane in prijatelje Jug. Mat. na občni zbor v nedeljo dne 27. jan. ob 15. uri v prostorih gosp. Pogačnika v Podartu.

LESKOVEC PRI KRŠKEM. Podružnica Kola jug. sester je uprizorila 19. in 20. jan. burki »Dve tašči« in »Bob in Kranja« pod vodstvom predsednice in njenih tovarišic. Obe igri sta uspeli izborni. Med odmorom sta igrala A. Znidaršič in učitelj Dolinšek in spremljala tudi petje posameznih igralcev z violino in kitaro.

ZALOG PRI LJUBLJANI. Dne 20. t. m. je imela naša čitalnica občni zbor, na katerem je zopet izvolila za predsednika zaslužnega g. A. Draščka. Delovanje društva je bilo zelo plodno. Njen pevski zbor je dosegel precejšnjo ugrajenost in sigurnost. Tudi dramatični odsek je pokazal po zaslugi gospe Mare nekaj prav dovršenih nastopov. Celotno v Trbovljah je dosegel enkrat z znanstvenim moralnim uspehom. Knjižnica diči že lepo število boljših knjig, ki jih člani pridno prebirajo. Ker pa vlada pri nas glede nacionalnega ponosa še velika mlačnost in so zato tukajšnji kraji izdani na naša za demagoške klerikalne in komunistične pastirje, zato bi svetovali čitalnici, da budi s svojim znanjem in delovanjem članstvo baš v tem pravcu k samozvesti in izrazitej opredeljenosti misljenju. Čitalnice so bile včasih prava gnezda napredne misli. Društvo, ki je navezano za sedaj še na šolo, naj se duševno emancipira vseh tajnih vplivov. Tudi naj ne bo preveč radodarno s častnim članstvom. To svarilo pa seveda nikakor ne velja glede zaslužnega odlikovanja zadnjega občnega zbora, marveč naj ji bo le preventivno merilo v izogib morebitne bodoče prerazpisne dazeljivosti.

Kulturni pregled

Književni jubilej Brani-slava Nušića

V soboto 19. t. m. se je v beograjskem »Narodnem Pozorištu« proslavila štiridesletnica književnega delovanja srbskega pisatelja Brani-slava Nušića. Upričorila se je komedija »Narodni poslaniki«, katero spada med prva Nušićeva dela v odrski obliki.

Brani-slav Nušić, ki je našim čitateljem znan tudi po svojem romanu »Devetsto petnajst«, se je rodil 8. oktobra 1864. v Beogradu. Po dovršenih študijah se je posvetil pisateljevanju. Danes spada med najplodovitejše in najraznovrstnejše srbske pisce. Je komediograf, dramatik, pripovednik, potopisec, etnograf in satirik. Prvo knjigo je izdal pod naslovom »Pripovedke jednog kaplара«. Sledili so: »Razmaznake večeri«, »Listići« in najboljši Nušićev humoristično delo, roman »Opitinski dete«, ved knjig humoresk, cela vrsta dram, komedij in potopisov.

V soboto je Nušić v beograjskem gledališču pred predstavo imel predavanje, v katerem je govoril o času in razmerah, v katerih je nastal »Narodni poslanik«. Napisano delo je pred desetletji izročil upravitelj gledališča. Milorad Šapčanin, ki je tedaj vodil beograjski oder, se ni uprizariti satirične komedije brez trzavke. Bilo je v njem preveč napadov

na poslance. Dal ga je zategadelj prečitali dvema svojima prijateljima, ki sta ga odobrila. Toda poguma, da bi stopil s njim pred gledališko publiko, še vedno ni imel. Zato ga je poslal notranjemu ministrstvu, da izreče o njem svoje mnenje. Rokopla pa je obležal v arhivu, odkoder ga je pozneje rešil književnik Tasa Milenković. Toda niti sedaj ni prišla komedija na oder. Gledališki ravnatelj se je obrnil na Nušića s prošnjo, naj mu napiše kaj drugega. Nušić je sedel in napisal komedijo »Sumnjivo lice«, ki pa tudi ni našla milosti v očeh gledaliških velmož. Šele s tretjo komedijo »Protekcija« se je pisatelju odprla pot med občinstvo. »Protekcija« je napisal v zaporu, kjer je moral odesetiti kazen radi neke prepovedane pesmi.

Brani-slav Nušić je največji humoristični pisatelj v srbski književnosti. Pokazal se je zelo delavnega, toda delal je brez sistema, kar zmanjšuje vrednost njegovih del, ki večinoma delajo vtis improvizacij. Pri njem vlada anekdotika nad umetnostjo.

Največje zasluge si je Nušić stekel za srbsko dramo. Napisal je okoli 25 gledaliških komadov. Zato velja za nekakega srbskega Scriba. Kot praktičen odrski človek pozna teatralne efekte prav dobro in jih zna napeljati vedno v korist svojega dela ter pridobiti publiko zase.

Premiera v ljubljanski operi. V petek dne 23. januarja bo v operi premiera ene izmed najprijetnejših in najmelodijoznejših Verdijevih oper »Traviata«. Vloga Violette poje ga. Wesel-Polla iz Zagreba. Ta partija spada med njene najboljše krescije. Alfreda poje g. Sowiński, Germonta pa g. dr. Rigo. Ostale partije so v rokah ga. Matašičeve, ga. Smolenske ter gg. Mohoriča, Šublja, Pugača, Debeveca, Ferka in Bokša. Opero dirigira g. Neffat, režira pa g. Sevastjanov. Uprizoritev je zamišljena v modernih kostumih.

Marija Vera kot Desdemona. V četrtek dne 24. januarja igra v ljubljanski drami pri predstavi »Othello« Desdemona ga. Marija Vera. V tej vlogi je nastopila gospa večkrat v Bassermannov kot Othello in z Wegenerjem kot Jago pod Reinhardtovo režijo v Berlinu.

V mladinsko predavanje v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 27. januarja ob 11. uri dopoldne v Filharmonični dvorani, in sicer pod naslovom »Balada in melodram«. Spored izvajajo gg. Zikova, dr. Rigo in komorni ženski zbor. Med drugim je na sporedu tudi melodram »Lepa Vida«, katerega je komponiral kot ilustracijo narodne pesmi o »Lopi Viki« gospod Karl Jerač. Narodno pesem samo recitira pesnica ga. Vida Jeračeva.

Mestno gledališče v Celju. Zaradi smrtnega slučaja in raznih drugih neprilik mora uprizaritev satirične igre »2 x 2 = 5« za abouma B odpasti. Zato se na uprizarji za to občinstvo v petek.

dne 25. januarja Lunačekova drama »Ilirci« z gostovanjem igralcev mariborskega nar. gledališča pod režijo g. Tepavca. V glavnih vlogah nastopajo gg. Kraljeva ter gg. Tepavac in Tomažič. Igra je doživela v Mariboru najlepši uspeh. Naštudirana je tako, da jo bodo igrali brez suflerja. V nedeljo popoldne ob 16. uri se uprizarji mladinska igra »Zakleti princ«, zvečer pa Nušićev »Svet« izven.

Iz zagrebske glasbene dvorane. Zagrebska opera uprizarja d'Albertovo opero »Nizava« in opero »Knez Igor«. Listi so z uprizaritvami zadovoljni, naglašajo pa, da opera še vedno pogoša primerne tenorja. — V koncertni dvorani je »Zagrebska filharmonija« priredila že svojo letošnjo čisto matinejo. Izvajala je Stravinskega »Petruško« in »Polovjecke ples« od Borodina. Koncertno občinstvo je pri matineji pokazalo mnogo razumevanja za oba glasbena avtorja. Koncert je dirigiral g. Krešimir Baranović, klavirski part pa je izvajala klavirska virtuoziinja ga. Geiger — Eichhorn. — Berlinski pianist Alfred Hoehn, ki večkrat koncertira v Zagrebu, je priredil v zadnjem času dva koncerta. Prvi koncert je bil posvečen Beethovnu ter je obsegal štiri njegove sonate: Op. 10.3 D-dur, Quasi fantazijo Es-dur op. 27.1, »Mondscheinsonate« Cis-mol op. 27.2 ter sonato op. 106. Kritika priznava Hoehnu odlične umetniške zmožnosti. Na drugem svojem koncertu je pianist izvajal Bachovo kromatično fantazijo in fugo ter manjše skladbe skladateljev Couper-

rina, Scarlatti, Mendelssohna, Regera, Debussyja, Hindemitha, Schumanna in Liszta. — Vrši se je dalje 16. »Intimni večer«, na katerem je pela altistinja ga. Anka Gottlieb-Horvat. Njen program je obsegal Schubertove pesmi, žaluzije G. Mahlerja in Beethovne »Škotske pesmi«.

Kubelkova turneja po Italiji. Češki violinski virtuos Jan Kubelik, ki je zaradi nacionalističnih mahinacij prekladal svoj drugi koncert v Trstu, je koncertiral zadoje dni v Milanu in 18. jan. v Rimu v dvorani »Augusteja« pred 3000 poslušalci. Orkester je vodil dirigent Molinari. Kubelika je navzoče občinstvo živahno pozdravljalo.

Ljubljanska drama

Četrtek, 24.: »Othello«. P. Petek, 25.: Zaprt. Sobota, 26.: »Golobček«. A. Nedelja, 27.: ob 3.: »Mogočni prstan«. Izv. Ob 8.: »Osma žena«. Izv.

Ljubljanska opera

Četrtek, 24.: Zaprt. (Generalna vaja). Petek, 25.: »Traviata«. Izven. Gostuje ga. Wesel-Polla. Sobota, 26.: »Aida«. F. Nedelja, 27.: »Traviata«. Izv.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 24.: »Pri treh mladenkah«. D. Petek, 25.: »Janko in Metka«. C. Celjsko mestno gledališče. Petek, 25.: »Ilirci«. Nedelja, 27.: »Zakleti princ« (popoldne) in »Svet« (zvečer). Izv. b

Domače vesti

POTA BOŽJA IN PASICEVA.

Gospod Pašić, dični naš premijer, se bliža Rimu. Pravijo, da ne rizikira mnogo, ker koncem koncev vse poti, dobre in slabe, peljejo v Rim. Z njim se vozi zunanji minister dr. Ninčić, ki je zadnja leta najbolj vajen laških superlativ in ne bo Pašiću ničesar ušlo pri svečanih sprejemih, ker mu bo Ninčić vse razložil.

Ej, kakor je za nas žalostna ta rim ska turneja naših dveh glavnih glav, ne gre brez dovčipa. Pravi »Politika«, da je pred odhodom iz Beograda Ninčić podizval Pašića, da se je treba poturiti, da se sporazum podpiše, sicer si Italijani utegnemo premisliti.

Pa je menil Pašić na to: »Ovaj, ne mora da žurimo, jer če se Talijani, znaš, i posle potpisa predomisli...«

Italija torej te dni postane naša zaveznica. Ker je nedavno posebno sestrsko nase navezala Španijo, bi kazalo, da se Pašić in Ninčić potrudita tudi v Madrid in obenem v Barcelono, odkoder vežejo našo državo s Španijo doslej le idejni stiki, ki so jih utrli nogometarji... V ostalem pa bi zanimalo, ali se bo Pašić v Rimu pogovarjal z novimi zavezniki tudi kaj o boljševiki Rusiji. Njim lahko marsikaj potoži, odkar smo v enakih sferah. Saj se govori, da so Pašića nedavno vprašali v ožjem krogu, ali nikakor ni za obnovo odnosov z Rusijo, in je dejal:

»Amá jesam, nego... ovaj... ne- znam, da li ću onda smeti da nosim i dalje orden Sv. Ane u briljantima i da se slikam u nju za izbori i parade!«

Se nekaj zanima radovedne Beograđane: Kako se bo Pašić izkazal v Rimu z napitninami, ki jih bo moral dati v laških lirah. Veste, take malenkosti so pri diplomaciji in reprezentanci važne bolj kot se zdijo. Ampak Beograđani pravkar pripovedujejo to-le anekdoto:

Ob beograjski konferenci je Pašićev avtomobil pripeljal na svečano kosilo v Palast - hotel očeta Pašića in sina Radeta. Rade je šoferju dal dva stotaka napitnine, oče pa le dva »kovača«. Šofer pokaže to različno orožniku, ki je spremljal avto, toda Pašić je opazil gesto in razodel:

»Lakše je njemu biti moj sin nego meni njegov oče.« Ss.

* Severni gosti v naših krajih. Prijatelj našega lista v Prevaljah nam poroča: Tudi v Prevaljah so se pred 10 dnevi pojavili omenjeni za naše kraje nenavadni pihi — pegami — 6 po Nevilu. Delavci, ki izkopavajo tik mojega stanovanja žilindro, so prvi zapazili to redko prikazen. Eden izmed njih je vzel kol, privezal nanj limonico in se previdno približal ptiču, sedecemu na vinski trti ter obratnočemu preostale suhe jagode. Posrečilo se mu je, da ga je ujel. Na isti način je ujel potem še enega. Sedaj ima obo (samca in samico) doma ter jih krmi s suhim hruškami, ravnji itd. Pravil mi je, da sta obo prav živahne narave in sta se v kratkem času tako udomnila, da jemateta hrano že iz roke, ne da bi se strašila. Najstarejši ljudje tu ne pomnijo takih gostov. Umestno bi bilo, da bi se muzejsko društvo zanimalo zanj. Omenjena oseba bi jih gotovo radevolje odstopila proti primerni nagradi.

* Vpoklie vojaških novincev. Ministrstvo vojne in mornarice je izdalo naredbo, da se vojaški novinci iz leta 1903, vpo- klilkeje koncem prihodnjega meseca na službovanje v kadru.

* Sodna pristojnost v pomorskih stvarih. »Službene Novine« objavljajo zakon, s katerim se okrajnemu sodišču na Sušaku podeljuje sodnost v pomorskih stvarih za Primorje na področju banskega stola v Zagrebu. S tem je zakon postal pravomočen.

* Nadomestne volitve v civilno komisijo za celjski politični okraj. V šmarškem okraju je bilo oddanih za klerikalno listo 46 in za skupno gospodarsko listo 7 glasov. Dasi rezultat iz gornjegrajskega okraja še ni znan, je zmgala gotovo klerikalna lista.

* Svetosavska proslava beograjske univerze. Kakor nam poročajo iz Beograda proslavlja beograjska univerza kulturni praznik sv. Save na posebno svečan način. Univerza je povabila na to proslavo tudi profesorske zbornice ljubljanskega in zagrebškega vseučilišča ter vse lani s kraljevo svetosavsko nagrado odlikovane akademike. Kralj je povodil te svečane prireditve univerzi dal sporočiti, da želi profesorje in odlikovane akademike videti pri sebi ter jih je povabil na obed. Ker zagrebška in ljubljanska univerza priredita svoje svetosavske proslave še bodeta vabila beograjske sestre mogle odzvati le po delegatih.

* Z beograjske univerze. Proforski zbor beograjske univerze je izvolil profesorja zagrebškega vseučilišča dr. Petra Škoka za rednega profesorja za romansko filozofijo, Mitodrag Ibrovca pa je bil izvoljen za izrednega profesorja.

* Smrtina kosa. V Hotemežu pri Rade- fah je umrla te dni posestnik in gostilničar g. Anton Simčič, podpredsednik in ustanovni član lovškega društva »Rade- fah«. Pokojnik je bil vrl narodnjak in splošno priljubljen. Pogreb se je vršil v torek. Blag mu spomin!

Iz Ljubljane

u— Predavanje v društvu »Soča«. V soboto 26. t. m. predava pri »Levu« g. prof. Josip Jeras, in sicer: »O umiku čez Albanijo leta 1915.« V tem interesantnem predavanju poda nekoliko pri- zorov iz strašne tragedije, ki je pretrpel srbski narod. Vabljeni člani in prijate- lji. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstop vsem prost.

u— J. a. d. Triglav, kulturnoznanstve- na sekcija priredi v četrtek 24. t. m. ob 20. uri v Prešernovi sobi restavracije Novi svet, Gosposvetska cesta pred- avanje: Glavne točke iz zgodovine Re- ke. Predav. tov. fil. Baš Franjo. Navzo- nost članov obvezna, gg. starejšine so v- ljudno vabljeni. Odbor.

u— Svetosavsko besedo priredi 27. t. m. v veliki dvorani »Uniona« Pravos- lavna cerkvena občina v Ljubljani. — Podrobnosti se objavijo.

u— Dobrovoljci Mesečni sestanek se vrši v četrtek, 24. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih. Odbor.

u— Draginja v Ljubljani. Zadruga gostilničarjev nam piše: Med občinst- vom so čuje godrnjanje, da so gostilni- čarji in kavarnarji povišali cene pijače za to, ker so deloma pavšalirali takso po 20 para. Temu pa ni tako. Povišek se je moral zgoditi v kavarnah radi tega, ker je magistrat podražil razsvetljavo za dve tretjini, podražila se je kurjava in časniki, bolniška blagajna zahteva velikanske davke, davki se nalagajo v taki meri, da jih obrtniki na noben na- čin s sedanjimi dohodki niso mogli kriti poleg tega še pavšalirana taksa po tar. post. 34 in slednjič še po tar. post. 62, kar vse kaže da bodo mogle cene iti še malo višje, ker sicer veliki obrti z ve- likansko režijo ne bodo mogli obstati. V gostilniški obrti je ista in je poleg tega pred kratkim magistrat kar po ti- hem zvišal doklado na užitnino še za 2 kroni. Z ozirom na te razmere je bilo tudi gostilničarstvo prisiljeno, da poviša cene pijač, ako hočejo ostati cene je- dilom dosedanje.

u— Slovenski javnosti. — Češka obec priredi v ponedeljek 28. januarja ob 20. uri zvečer v dvorani »Zvezda« za- bavnih večer v prid otrokom invalidov in slepec. Generalni konzul dr. Otokar Beneš bo predaval o francoski trd- najvi Verdun (s sklopi, slikami), sode- lovali pa bodo: član opere gđe. Zikova, kapelnik g. Balatka, profesor J. Šlajs s soprogom, član orkestra g. Gust. Alex- androvit Kantor. Po sporedu ples. — Godba dravske divizije. — Vstopnina za osebo 20 Din. — Pomagajte ubogim! Udeležite se obilno!

u— V nedeljo ponoči se je prav po- tiho splazil v hišo Antona Koželja na Sv. Jerneja cesti v Šiški neznan možki. Kmalu se je odpeljal izpred hiše na go- spodarjevem kolesu, zavil v njegov topli kožuh iz ovčje kože.

u— Poskusna kuhna na plinu. Kakor se nam javlja, priredi tekoči teden vod- stvo mestne plinarne javno kuhanje na plinu. Prireditve bodo gotovo zanimala vse naše gospodinjke, ker se bo de za vsako posodino na plinu pripravljeno jed določila porabljena množina plina. Do- kazati da je plin ne samo najcenejše temveč tudi najprikladnejše kurivo se- danjosti, je namen te prireditve. Da se omogoči vsakomur uporaba plina za ku- ho, je sklenil upravni odbor mestne plinarne izvrševati vse instalacije po- lastnih režijskih cenah in dovoliti de- lavstvu in sploh vsem nameščencem od- plačila v 4 mesečnih obrokih. S tem je dana podlaga in možnost, da se plin tudi v našem mestu tako razširi, kakor mu to pripada po prednostih katere nudi kuhli.

u— Umrl v Ljubljani. Zadnje dva dneva so bili naznanjeni sledeči smrtni slučaji: Marija Jožefa Inglič, zasebnica, 90 let. — Jakob Toman, delavec, 70 let. — Mina Stupar, zasebnica, 64 let. — Ana Čilenšek, mesarjeva hči, 3 mesece.

u— Svetosavska proslava na univerzi. V nedeljo, 27. t. m. na dan Sv. Save ob enajstih priredi ljubljanska univerza v veliki dvorani svečanost, pri kateri se objavijo imena slušateljev, ki dobi- jo letos za svoje teme kraljevo nagrado. — Rektor bo predaval o problemu: »Delo Sv. Save v evropskem in južnoslovan- skem nacionalno-literarnem okviru.«

u— Tatjanin dan. Ruski akademiki prirede na dan sv. Tatjane 25. januarja pod pokroviteljstvom komiteja za oskr- bo ruskih dijakov velik veselilni večer v Narodnem domu. V gornji dvorani se začne ob 8. koncert, pri katerem so- delujejo ge: Borova, Lewandovska, Re- wiczewa, gg. Betteto, Cvejič, Kovač, Popov, Putjata, Sowiłski, Zathay, Zu- pan. Pri klavirju gg. Balatka, Matačič, Ruč. V Sokolvi dvorani se vrši ob 10. naprej kabaret »Monstre« s sodleova- njem opernih, dramskih in baletnih igralk in igralcev, ki bodo pod režijo gg. Šesta in Trobiža izvajali mnogobroj- ne, vesele in zanimive točke. Po kon- certu se vrši v veliki dvorani ples, da- leko za polnoč. Ni treba povdarjati, da pri tem ne bo zmanjkalo na najrazlič- nejših zabavah, ki bod spravili vse na- vzoče občinstvo v prav veselo razpolo- ženje. Vsestransko je poskrbljeno tudi za to, da bod gostje ves čas v lepih kioskih in bufetih najboljšo postreženi z izvrstnimi jedili in pijačami.

u— Na naslov čestne uprave ljubljans- ke. Pišejo nam: Slavni mestni magistrat prosimo, da pošlje nekoga, ki — a sneg odkidavati, na Vojvoda Mišiča cesto, da nam pomore. Saj smo postal v Lju- bljani skromni in petprežljivi in se že kako kobilimo preko luž in plundre, ki gospoduje po ulicah, ali vpričito stanja

v kakršnem se nahaja naša cesta, naj vendar manifestiramo svoj ogorčeni protest. Da delavci, ki pospravljajo sneg, ne pridejo do nas prvi ali drugi snežni dan, smo se z božjo pomočjo že navadili prenašati, ali da mine teden dni ali še več, ne da bi se količjak sto- rilo za posneženje naše poti, to je ven- darje preveč. Sedaj leži mokri, razbroz- gani sneg po naši poti, vmes stoji voda par prstov na debelo, kakaj nihče še ni spomnil, da bi o pravem času nasul s peskom prelizka mesta, in sedaj se povodenj ne more odteči. In tako bro- dimo dan za dnem po vodi in snegu, cestarska komanda pa odvidno naše ce- ste sploh nima v svojem rajonu. Ker upotrebljava Vojvoda Mišiča cesto tudi več hiš nasproti vojašnici kot glavni do- hod v mesto, med njimi tudi Christo- fov trgovski zavod, je neodpustna brez- brižnost pristojne oblasti tem nerazum- ljivejša.

Ne zamudite!

Bagdadski berač

velika, krasna in razkošno opremljena orientalska drama v 2 delih in 9 dejanjih

Predvaja kot eden spored ob 1/3, 1/4, 1/7 in 9 uri

Sijajne razkošne palače — Harem krasotice — Beračeva krvna osveta — Ljubozna mlada kalifa do beračeve hčerke — Baina in raz- košna dekleracija

Radi ogromnih stroškov — cene prostorov samo za ta spored: Lože I. reda, sedež Din 17. Stran- ske lože, sedež Din 12. Balkon- ski sedež Din 12. Parvetni sedež Din 12. Rezervirani sedež Din 10. I. prostor Din 7. II. prostor Din 6.

Predpodaža vatopnic od 10. do 12. ure dopoldne in po- polne od 1/2, 2. ure dalje.

Glasba prvovrstna Samo še 3 triek 24. in petek 25. januarja

Kino „Ljubljanski dvor“

u— Pevski zbor Glasbene Matice. — Vaje moškega zbora v ponedeljek in četrtek, torej danes zvečer. Celotni zbor ima vajo v petek 25. in torek 29. za vo- jaški koncert, ki se vrši 30. — 4. febru- arja začne novi zborovodja g. Srečko Kumar. Začetek vaj ob en četrt na 7. udeležba obvezna. Vabijo se novi pevci in pevke.

Koncert Thierry-Kaučičeve

se vrši 3:2 dne 4. februarja v Ljubljani v hotelu „UNION“.

u— Prijave veselice davčnemu uradu. Z ozirom na določila pravilnika za iz- vrševanje odredb o takсах objavlja po- licijska direkcija v Ljubljani, da se mo- rajo prošnje za dovoljenje prireditve, ki se imajo vršiti v ljubljanskem po- licijskem okolišu in od katerih je po tarifni postavki 99. a zakona o takсах in pri- stojbinah plačati davčn. mo uradu take: 1. odst., čezma 20. xis. vsaj 3 dni pred prireditvijo vložiti v osebno me- u- radni uradi na policijski direkciji v Ljubljani, Bleiweisova cesta, 22. I. na- dstrope, soba št. 8. Za take prireditve je smatrati veselice, zabave, koncerte, glasbene in pevske večere, vsakovrstna predavanja, ognjemot, cirkuške in akro- latske predstave, bioskopske, oziroma kino-predstave in gledališke predstave izven državnih gledališč. Prepreno vlo- žene prošnje in vloge, katerim ni prilo- žena taksa, predpisana v tar. post. 1 in §. 99 zakona o takсах, se bodo strankam brez dovoljenja vmile. Prošnje, za mo- ratno potrebno podajanje policijske ure ima vložiti posebej oni gostilničar, ki ima pravico pri prireditvi izvrševati gostilničarsko črt.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasom zdravstvenega izkaza se je pre- tekli teden rodilo v Ljubljani 37 otrok, med njimi 1 mrtvorodenček, umrlo pa je 10 moških in 7 žensk, skupaj torej 17 oseb in sicer: 4 osebe za jetiko, 4 za srčno hibo, 2 za življensko slabostjo, 7 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov.

Vremensko poročilo

Ljubljana 23. januarja 1924.

Ljubljana 806 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padašina mm
Ljubljana	7.	768.6	-1.0	sev. vzh.	oblačno	—
Ljubljana	14.	768.0	-1.7	"	"	—
Ljubljana	21.	769.5	-5.2	"	janno	—
Zagreb	7.	767.5	-2.0	jug. vzh.	oblačno	—
Beograd	7.	767.4	-2.0	vzhod	"	—
Dunaj	7.	770.1	-6.0	sever	"	—
Praga	7.	761.3	-5.0	jugov	"	—
Laosnost	7.	765.0	-4.0	zaped	"	—

VLjubljani barometer višji temper. nižja.

Dunajsko vremensko poročilo. Nebo vzhodnih Alpah je bilo večinoma oblačno. Na Dunaju je padlo le malo snega. Temperatura je močno padla. Opoldne je bila 5 stopinj pod ničlo. Zju- traj je bilo večinoma 10 stopinj pod ničlo. (Dunaj — 7 stopinj). Mrzla perioda bo trajala dalj časa. Vremenska napoved za 24. januarja: Malo spremenljivo. Malo oblačno. Mrzlo vreme.

Iz Maribora

a— Mariborski občinski svet ima v petek 25. t. m. zopet redno sejo.

a— Občinski zbor glasb. društva »Dra- va« v Mariboru, ki se je vršil dne 18. t. m. v Narodnem domu ob krasni ude- ležbi, je pokazal, da se to agilno in pri- ljubljeno kulturno in narodno »propa- gandno društvo vedno krepkeje razvi- ja. Bivši predsednik Avg. Lukačič, ki si je pridobil neveljavne zasluge za raz- voj društva, je bil imenovan za čast- nega predsednika. Novo izvoljeni odbor s predsednikom Jarhom, starih in iz- kušenim mariborskim bojevnikom nam jamči, da bo »Drava« tudi v bodočem poslovnem letu kos svoji idealni nalogi. Zelimoj ji obilo uspeha!

a— Veliko senzacijo je vzbudila po celem Mariboru vest, da je Götzoza dvorana zopet izročena društvom v razpolago. Zato se vrši že prvega sveta na ob 8. uri planinski ples, ki bo leto- gotovo najbolj obiskan, ker so odpadli trgovski, umetniški in ples požarna bramb. Vrše se že mrzlične priprave, tako, da bode prišlo na svoj račun ne le mlado, ne le planinci, temveč tudi oni, ki so letos prikrajšani za gori ime- novane prireditve. Kot posebnost pla- ninskega plesa pa bo neprisiljenost in pravo planinsko razpoloženje, ki vlada vedno na planinskih plesih. Baje se pri- pravljata tudi marsikako presenečenje. — Podružnica S. P. D.

a— Mariborski drobiž. Učitelja Ma- ksa Zemljčiča iz Brezna pri Mariboru, ki je ustrelil svojega upnika pri sodnem rebežu, so psihiatri spoznali za umor- bolnega ter ga je sodišče izročilo bla- žnici na Studencu. — Voznik mariborske plivovarne Götz je na glavnem trgu po- vozil čevljarskega vajenca, ki mu je prišel pod voz, tako da so mu šla kole- sa težko naloženega voza čez obo nogi. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico. — Včeraj ponoči sta bila za- konca Friderik in Marija Schaperli na Aleksandriji cesti krog polnoči napa- dena od dveh neznanih možkih, ki sta prišla iz gostilne nad Dravo. Le s teža- vo sta usla in se rešila v bližnjo hišo.

a— Lep tišek v kletki. Zagrebška po- licija je na podlagi obvestila iz Maribora izsledila celo tolpo, kateri je načeloval znani Hugo Potočnik, ki je pobegnil mariborski policiji. Razen vlomov, ki jih je izvršil v Mariboru, ima baje na vesti še krog 40 vlomov v Zagrebu. — Vse blago, ki ga je pri teh vlomih na- grabil, je spravil v denar. Aretirali pa so še nekaj njegovih tovarišev v Za- grebu: Fran Kalana iz Spodnjega Lo- gatca, kateremu očitajo 20 vlomov, Ivan na Muškateleca iz Šmarji pri Jelšah, ki ima baje 16 vlomov na vesti in nekega Alojzija Vrečka iz Stranice pri Konjicah, ki je sodeloval pri osemih vlomih. Nekaj blaga so še našli pri teh tičkih, večinoma pa ga je Potočnik vnovčil.

Iz Celja

a— Smrtina kosa. V torek, dne 22. t. m. je umrla v Celju gospa Ana Stan- dinger v 88. letu starosti. Pokojna je svakinja g. Juro Detečeka, notarja v Celju.

a— Občinski lov v celjskem mestnem okolišu. V zadnji seji celjskega občne- skega sveta se je ugotovilo, da je bivši nemški občinski svet brez vsake javne dražbe izročil nadzorstvo in s tem tudi pravico do lova v tem okolišu že pred dvanajstimi leti bivšemu celjskemu od- vetniku dr. Schurbiju, ki je izvajal to pravico do danes. Dokler se zadeva mestnega občinskega lova ne uredi po- polnoma se je poveril z nadzorstvom odslej g. Fr. Kalan, trg. v Celju.

a— Odgovorno uradništvo Cillier Zei- tung je odložil vsled preselitve v Ma- renberg nar. posl. Fr. Schauer. Novi odgovorni urednik je Hubert Kolletnik iz Slov. Bistrice.

a— Celje zopet v luči. V torek, dne 22. t. m. je razglasil mestni magistrat, da razveljavlja razglas glede omejitve električnega toka za razsvetljavo v in- dustrijskih in obrtnih podjetjih. Ker pa dosepejo novi transformatorji šele tekem desetih dni, ostanejo do tja v veljavi sledeče določbe: Prepovedana je raz- svetljava izložbe in stopnic; obratovnja- smejo v dopoldanskih urah od 8. do 12. le motorji na mestnem ozemlju, od 12. 15. min. do 16. le motorji izven mesta; od 22. ure do 7. zjutraj pa oni motorji, ki so imeli pravico obratovanja v tem času tudi že pred 4. jan. t. l. Ako žel- kdo električni tok za motorje v času od 22. ure do 7. ure zjutraj na novo- mora za to dovoljenje zaprositi pri me- stnem magistratu. V torek, dne 22. t. m. je imel tudi elektrifikacijski odsek svo- jo sejo, na kateri se je strokovnjaški razpravljalo o položaju.

Kino „Ideal“

predvaja v četrtek 24., pe- tek 25., soboto 26. in nedeljo 27. januarja

Mali begunec

tragedija malega dečka v 5 de- janjih, v glavni vlogi 7 letni umetnik Reaves Jeasen nazvan konkurentom Jakie Co- ogan-a. — Kot dodatek filma pa se igra izvrstna pasja ve- seloigra

-- Pasji raj --

v 2 dejanjih

Iz življenja in sveta

Novo določbe o izseljevanju v Ameriko

Glasom poročil ameriških listov je poslanec Johnson predložil senatu zakon, ki bo znatno omejil priseljevanje v Zedinjene države. Glavna njegova določba je novi način proračunavanja kvote priseljencev. Do 30. junija t. l. iznaša po dosedanjem zakonu ta kvota 3 odst. števila priseljencev poednih narodnosti na osnovi ljudskega štetja iz 1910. Johnson znižuje kvoto na 2 odst. in postavlja ljudsko štetje iz 1. 1890, kar bo mnogo neugodnejše. Z ozirom na jugoslovanske kraje pomeni to sledeče: leti 1890 je iznašalo število Jugoslovancev, ki so se priselili v Zedinjene države 42.550. 2 odstotna letna kvota bi bila 2102 (mesto dosedanjih 6426), torej bi se mesečno odslej smelo izseliti v Zedinjene države le 175 oseb. Je zelo verjetno, da bo senat osvojil ta projekt zakona, ki utegne biti uveljavljen že s 1. julijem.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu objavlja podrobne informacije onim izseljencem, ki nameravajo oditi v Ameriko kot »kontraktni delavci« bodisi na vabilo iz Amerike ali poizvedbe po časopisu. Ameriški emigracijski zakon iz 1. 1885 zabranjuje vstop na ameriško ozemlje vsakega priseljenca, ki prispeja na podlagi resnične ali neresnične delovne ponudbe, obljube za zaposlitev po časopisu, agentih ali svojcih. Zakon je zelo strog in skratka prepoveduje priselitev vsakomur, ki si je že pred odhodom zagotovil zaposlitev v Z. D. Izjemo tvorijo le poklicni glumci, umetniki, pevci, bolničarji, duhovniki, vseučilišni profesorji, diplomirani zdravniki, sluge in osebe, ki gredo v Ameriko prirejat razstavo, ki jo je senat dovolil. Izvzeti so nadalje tudi poedini, strokovni delavci, ki v Ameriki primanjkujejo, mora jim pa delovni sekretariat Unije dati posebno privolitev. — Kdor torej razen navedenih izjem vnaprej sklene pogodbo ali si zagotovi zaposlitev v Z. D., ga ameriško priseljeniško oblastvo smatra za »kontraktnega delavca« in ga brez pardona vrne nazaj v domovino.

Nadalje razglasa izseljeniški komisariat: V letu 1923. niso ameriške oblasti pripustile 20.619 izseljencev, deportirale pa 1088, ki so se že nahajali v Z. D. Največ jih je bilo izključenih, ker niso imeli dovolj sredstev in možnosti zaposlitve. Ako ženske in otroci potujejo sami, toda brez affidavita (zaprisežene izjave najbližjega sorodnika ali ameriškega državljanca, da jih bo vzdrževal), so gotovo izključeni. Radi neopismenosti je bilo izključenih 2095 in približno istotoliko »kontraktnih delavcev«. Nad en tisoč je bilo vrujenih radi opasnih in nelezljivih bolezni (jetika, spolne bolezni, trahom, odprte rane itd.), mnogo tudi radi božjasti, slaboumnosti in notoričnega pijanstva. 262 otrok izpod 16 let je bilo vrujenih v domovino, ker niso potovali v spremstvu staršev ali k njim; 364 obsojenih radi zločina, 4 narhisti in 141 takih, ki so se v Z. D. hoteli vtihotapiti iz Kanade ali Mehike. Iz Kanade in Kube se sme v Z. D. priseliti po 1. iz Mehike po 2 letih, toda se dotičnik vrne v kvoto.

Kako umirajo zdravniki

Sloviti Haller je pokazal ob svoji smrti velik heroizem. Umirajoč je sam tiho žilno na svoji roki ter je trenutek pred svojo smrtjo izjavil prisotnim: »Moja žila ne bje več«. Takoj nato je izdihnil.

O slovitom dunajskem internistu Nothnagelu pripoveduje Neuburger sledeče.

Nothnagel je imel dan pred svojo smrtjo zjutraj še klinično predavanje za študente, čeravno je imel prejšnjo noč težak napad srčnih krčev, zvezan s težko sapo. Čez dan je še obiskoval svoje paciente, je doma še ordiniral, po ordi-

nalji je pozno zvečer obiskal še eno pacientko ter je ob pol 12. uri odšel v svojo spalnico. Sluga mu je podal še nekoliko kapljic z morijem ter se je odstranil. Po je drugo jutro sluga prišel ob sedmih klicati svojega gospodarja, ga je našel mrtvega na postelji.

Na nočni omari je ležal s svinčnikom napisan listek, na katerem je zdravnik Nothnagel tik pred svojo smrtjo popisal svoje srčne napade. Listek se glasi:

»Srčni napadi s skrajno hudimi bolečinami, žila bje v napadu zelo razširjena; enkrat počasi okoli 50 do 60, popolnoma pravilno, je močno napet; potem zopet hitreje 80 do 90, precej pravilno in redno; končno popolnoma aritmično popolnoma inekvalno, zdaj hitreje, zdaj počasneje, s popolnoma neenako napetostjo. — Prvi občutki teh napadov datirajo 8 do 4 leta nazaj, v začetku jako slabi, počasi vedno bolj izraziti. Pravi napadi s hudimi bolečinami so nastopili šele sedaj pred 5 ali 6 dnevi. — Pisano 6. julija pozno zvečer, ko sem ravno imel tri težke napade.

Zdravnik Mendel objavlja način zdravljenja, ki so ga poznali že stari zdravniki pred več nego sto leti. Ta zdravnik podaja bolnemu človeku zdravila skozi jezik. Na jeziku, kakor tudi na drugih delih telesa, se nekatera zdravila rezorbirajo, vpijejo. Jezik pa ima baje to prednost, da zdravila hitreje vseva ter jih odda človeškemu organizmu. Baje zadostujejo manjše količine zdravil, ako jih dobi telo potom jezika, kakor pa ako bi jih dobil po kakih drugih doslej navadnih poti. Ta način zdravljenja je zlasti prikladen tedaj, ako bolnik zdravi ne more pogoltniti. Posebno uspešen je pri ločenju srčnih krčev. Izdajajo se še posebne »porlingvalne« tablete.

Vladimir Iljič Lenin

Vorovski, pozneje v Švici ustreljen zastopnik sovjetske Rusije v Rimu, je o Leninu sodil, da je Lenin rojen ljudski govornik, ki govori v kratkih jasnih stavkih, ponavlja svoje teze. Lunačarski je dostavil: Razumem, da je ta mož moral postati pravi ljudski tribun. Krepak je kot publicist, ker je krepak njegov enostavni jasni stil, in ker je krepak njegov talent, da pove vsako reč tako, da jo more razumeti tudi neščolan mušik.

»Lenin je v izrednem ravnotežju, povsem zdrav, upravljalniško zdrav. Ta ko se razlaga tudi njegovo duševno zdravje, njegova neupogljiva volja, njegov pogum. Vsikdar je ta borec in neumor delavec ljubil sprehode, kopeli, plavanje in lov, tudi po zimi. S tem se duševno odpočije in fizično okrepi. Takrat je vedno prav vder in vesel. Z izleta se

vrne ojačen, s povečano elastičnostjo, pripravljen za novo borbo.

Ce ga tako vidiš, bi mislil, da gledaš ruskega kmeta, zdravega, krepkega, normalno razčlenega moža. »Silčen je premetenemu in skopemu kmetu iz Jaroslavlja, zlasti kadar si pusti rasti brado, pravi Leninov prijatelj Križanovski.

Majhen je, čokat, izgleda kakor Favn, lice je polno solnčnih peg, čelo je visoko in široko izbočeno, nos se sili v ospredje in kakor da njuha; na bradi rastejo maloštevilne koclne očesca pomežikavajo in so venomer pogorne. Pogled mu je vedno jasen in raven. Kar čutiš, da vrši iz teh očel inteligencija, ironija, podjetna borbenost. Obraz ima določno, matematično točne oblike, košato razvita lobanja izraža vso silo, vso energijo, vso življensko moč, ki jo je njegovo bistvo polno.

Takšen je Vladimir Iljič Lenin, ki je v ogromnem ruskem laboratoriju napravil eksperiment z znanstvenim socializmom in ki je polzkušil uveljaviti takšen družabni red, ki bi izključeval vsako možnost izkoriščanja, podjarmljenja in izopanja. Lenin nam je primer velikega življenja in titanskega napora, kako odstraniti vse ono, kar je krivo, da smo še v 20. stoletju sužnji. S krepko roko je napisal ogromno poglavje moderne zgodovine.

Tako je opisal svojega prijatelja francoski komunist Henri Quilleaux. Lenin je živel od 10. aprila 1870 do 21. januarja 1924, mnogo je doživel. Njegovo ime ostane zapisano v zgodovini, čeprav danes vemo s precejšnjo gotovostjo, da se je komunistični eksperiment v bistvu ponesrečil in da se bo prejel ali slej morala diktatura umakniti demokraciji. Vkljub temu ostane Lenin eden med velikimi Slovani, z vsemi prednostmi in hibi mi naše rase in dobe, v kateri je živel in deloval.

Mraz — posledica vulkanskih erupcij

Po celem svetu je letošnjo zimo zavladal izredno hud mraz. Ljudje ugrabajo o vzrokih, a le malokd spravlja to veliko izpremembo temperature v zvezo z vulkani.

In vendar je po znani veliki erupciji Vezuva v letu 79. po Kristu, ki je uničila Pompeje in Herkulanium, nastala po celem svetu velika izprememba v podnebjju. Moderna znanost, ki tolmači »ledeno dobo« edino s pomočjo vulkanizma, oziroma velike vulkanske aktivnosti, trdi, da vsaki vulkanski erupciji v katerikoli delu sveta sledi leto dni ali tudi dve leti hudega mraza.

Da si moremo predstavljati, v koliko vpliva erupcija na podnebjje, si moramo priklicati v spomin nekatera važna dejstva v atmosferi naše zemlje. S pomočjo balonov, opremljenih s termometri, se je dognalo, da v višini 7 milj vlada popoln mir ob temperaturi 80 stopinj Celzija pod ničlo. V teh višavah ni ne oblakov, ne dežja, ne viharja.

Ob priliki vulkanske erupcije se dviga pepel v velike višine. Leta 1815., za časa velike erupcije v Tomboru, pri kateri je izgubilo življenje nad 56.000 ljudi, je zavladala v okolici 300 milj skoraj popolna tema, ki je trajala tri dni. Vulkanski prah se je dvignil celih trinajst milj visoko. Iz tega sledi, da se velik del vulkanskega pepela dvigne v absolutno mirne višine. V teh višinah ni oblakov in ne dežja, ki bi izpral ta pepel. Vulkanski prah pa obstoji iz tako malih atomov, da mine večih več let, predno se razprši plasti, ki jih potem izpere dež. V takih okolištinah se vulkanski prah že v par mesecih razširi po vsem mirnem prostoru, ki obdaja našo zemljo.

Ta koprena prahu znatno vpliva na količino solnčnih žarkov, ki jih navadno prejema naša zemlja. Z znanstvenimi polzkusi se je dognalo, da 1500-ti del kubične milje vulkanskega prahu, raz-

tresen po celem mirnem prostoru okoli naše zemlje, zmanjša za celih dvajset odstotkov intenzivnost solnčnih žarkov.

Ako bi se ta vulkanski prah neprenehoma množil, bi utegnil povzročiti zopet »ledeno dobo«. Vendar za to bojazn ni nobenega opravičenega povoda.

Ramsay Macdonald

Ramsay Macdonald, šef angleške delavske stranke (Labour Party) in od večeraj ministrski predsednik Velike Britanije, je markantna in ob enem tipljena osebnost v angleškem političnem življenju. Iz najnižjih plasti naroda se je dvignil s svojo nadarjenostjo in vztrajnostjo

na eno najvišjih in najvažnejših pozicij, ki jih more doseči zemljan. V njegovih rokah je danes usoda ogromnega angleškega imperija, v veliki meri pa tudi usoda vsega sveta. Njegovo ime je danes na jeziku sto in sto milijonov ljudi.

Macdonald je bil rojen 1. 1866 na Skotskem. Oče mu je bil priprosti poljski delavec, ki je pa hotel ustvariti sinu boljšo bodočnost in ga je dal zato študirati za učitelja. Pač se mu ni sanjalo, da bo mali Ramsay kdaj najmočnejši človek na svetu. A ta je moral imeti v sebi stremjenje, da pride kvišku in naprej. Zato je dal kmalu učiteljevanju slovo in se vrnil na politiko in novinarstvo. Postal je 1. 1893 eden izmed ustanoviteljev takrat še prav neznatne »Neodvisne delavske stranke«. L. 1900 pa njen glavni tajnik. Kot tak je prišel istega leta tudi v parlament, v katerem je ostal nepretrgoma do 1. 1918, ko je pri volitvah propadel. Ob izbruhu vojne je bil hud nasprotnik vojne in zato v angleški javnosti zelo nepopularen, kar je precej pomaglo k njegovemu porazu pri prvih volitvah po vojni.

Po vojni se je misljenje tudi v Angliji bistveno spremenilo. Labour Party, ki je dobila ob svojem prvem nastopu l. 1900 komaj devet mandatov, je izšla iz volitev l. 1922 že tako ojačena, da je postal njen voditelj Macdonald, ki je bil to pot izvoljen z ogromno večino, oficijelni leader parlamentarne opozicije. Lanske volitve pa so prinesle delavski stranki tako moč — dobila je 197 mandatov — da je mogla s pomočjo liberalcev strmoglaviti konservativno vlado in da je postal — prvič v angleški zgodovini — njen šef ministrski predsednik.

Macdonald je visoke vitke postave, plavih očel in črnolase. Slovi kot izredno trezen, a ob enem živahen in prepričelaven govornik. Kakor vsak Anglež, je prijatelj sporta; zelo mnogo je tudi potoval. Od l. 1911 je vdovec; njegova žena je bila hčerka znanega učenjaka kemika Gladstona. Živela sta v najlepši harmoniji in Macdonald ji je po smrti posvetil lepo knjigo. Otrok ima petero, tri hčerke in dva sinova.

Kako pridobivajo naročnike svetovni listi

Italijanski dnevnik »Corriere Italiano« je razpisal za svoje letošnje naročnike loterijo, pri kateri se bosta razdelili dve nagradi po 30.000 lir, dve po 10.000 lir, šest po 5000 lir, 20 po 1000 lir in 40 po 500 lir. Skupna vsota nagrad znaša torej 150.000 lir. Polovica celokupne nagrade je določena za naročnike Rima, Lacija in Sabina, a druga polovica za naročnike iz ostale Italije. Naročnik mora označiti cvetko in število glasov, ki misli, da bo padlo na to cvetko. — Natečaj traja do konca februarja 1924. Cvetka, ki dobi največ glasov, določa osebo, ki dobi nagrado. Naročniki, ki bodo najbolj točno zadeli število glasov, ki so padli na to cvetko, dobe po redu zgornj označene nagrade. Nagrade se bodo razdelile meseca marca. List bo gotovo dobil mnogo novih naročnikov, ker pač vsakdo upa, da dobi lepo nagrado.

Tudi veliki francoski dnevnik »Le Matin« razpisuje za svoje čitatelje visoko nagrado milijon frankov. Vsak naročnik in stalni čitatelj lista bo dobil listič, na katerem se poleg njegovega imena nahaja tudi gotova številka. Zrebanje se bo vršilo ob 20. januarja trikrat na teden v avli »Matina«. Denarni dobitkov je 156 in sicer v višini od 1000 do 25.000 frankov, v skupni vsoti 300.000 frankov.

Dobitki v različnih predmetih pa so vredni 700.000 frankov. Da bi vsak, tudi slučajni čitatelj lista bil opozorjen na milijonsko nagrado, prinaša list vsak dan na drugi strani kako reklamno notico, n. pr.: »Skoda, da se v listnici, katero so mi lopovi ukradli nahaja tudi noj listič čitatelja »Matina«. Ali: »Deklica se najbolj veseli stricevega daru, ker jo je naročil na »Matina«. Upam, da dobim veliko nagrado«. Ali: »Dve prijateljici se razgovarjata: »Alma li tvoj zaročenec dovolj sredstev, da te vzdržuje?« Odgovor: »Sedaj še ne, toda on je čitatelj »Matina« in bo dobil gotovo lepo nagrado!«

× Pokojnina hčerki umorjenega sovjetskega zastopnika Vorovskega. Sovjetska vlada je hčerki poslanika Vorovskega, ki je bil umorjen kot zastopnik ruskih interesov na lausannski konferenci v Švici in ki je postal žrtev Conradjevega atentata, naklonila trajno penzijo v znesku poslaniške plače svojega očeta. Tako skrbijo sovjeti za preskrbo potomstva svojih zvestih sodrušnikov.

× Usoda blivše princeze Luize Toskanske. Pred par desetletji, ko je Evropa živela v znamenju pustolovske romantike princez raznih evropskih dvorov, je dvignila mnogo prahu ločitvena zadeva princeze Luize Toskanske, ki je ostavila svojo soproga z otroci in zbežala z italijanskim goslarjem Enricom Toscellijem. Princeza živi sedaj v Bruslju v največji bedi. Mesečna podpora, katero prejema od ločenega moža, znaša komaj en frank in 75 centimov. Princeza živi pod imenom Comtesse d' Ysette in se nosi zelo preprosto. Občlena je v črno obleko in nosi preko nje volneno ruto. Kdor ne pozna zgodovine njenega življenja, bi jo lahko imel za revno delavsko ženo. V Bruslju živi že nad 20 let. Odkar je ločena od svojega moža, blvsge saskga kralja, prejema redno denarno podporo. Dokler je bila marka nekaj vredna, si je s to podporo lahko pomagala, odkar pa je marka propadla, prejema na mesec samo 1 in trideset franka. Ker od te svote ne more živeti niti en četr dneva, se preživlja z instrukcijami ter z vezanjem in izgotavljanjem ročnih del, katere prodaja potem od hiše do hiše. Gospodinja si sama. Mora si kuhati, prati in šivati, ker nima sredstev, da bi to oskrbeli drugi. Nekdanje nežne princesinice ročice so danes grobe in zdelane. Tako končuje ljubezenska romantika princeze Luize v kaosu današnjih splošnih življenskih razmer, ki so enako trde za vse, zanje, ki so bili rojeni na mehkih perncah pravtako kakor za tiste, ki že ob zibeli žive v bedi in pomankanju.

Gaston Bérardi:

Oče Napoleon

Pravkar smo končali obed v grajski jedilnici, ko se je prikazal paz pri odprtem oknu.

Veselo je zaklical:
— Sedaj ga pa imamo.
— Koga?
— Tatu! Veste kdo je?
— Kdo?
— Oče Napoleon! Kdo bi si to mislil pri njegovi starosti. Njegov mehur za tobak smo našli poleg luknje v podstrešju, skozi katero je zlezel v hišo, in tik poleg zida odise njegovih okelej... Stocer je pa vse priznal.

— Priznal?
— Da, pokazali smo mu mehur, reče: »Ali poznate to-le?« Začel je ječati, a čez nekaj časa je dejal: »To je moj mehur; izžubil sem ga...«
— Da, poleg luknje, skozi katero si zlezel v hišo in ukradel iz omare šeststo frankov, ki jih je danes zjutraj prejel Lengju. — »Ne, to nisem bil jaz!«
— »To boš povedal orožnikom.« — Tu pa je omanil. Pogledal me je s svojimi belimi očmi in dejal: »No, jaz sem bil. Orožnikov pa ni treba klicati. Lengju nam vrni denar.« — »Prepozno, dragi moj, že prihajajo... Zmenil se boš z njimi...«

— Kje pa je sedaj?
— Dol v vasi, na županstvu.
Vsi smo šli dol. Cela vas je bila na koncu. Konja orožnikov, ki sta prihajala iz mesta, sta bila privezana pred gostilno.

V veli starega gospodarskega posloplja, v kateri se je bila izvršila tatvina, sta orožnika ravnokar končavala svojo preiskavo:

— Torej je stvar jasna: vi priznate, da ste vzeli denar.
— Rekel sem, da ga vrnem, torej je stvar v redu.

— Kako v redu? Če se splazite v tujo hišo in tam kradete... Lahko vas vtaknejo v prisilno delavnico...

Narednik pa je očetovsko pristavil:
— No, morda vam dajo samo nekaj mesecev zapore.

Starí mož je bedasto poslušal:
— Jaz pa nočem v zapor, ne, raskor ne!

— Molči in naprej! Je zaukazal narednik z osornim glasom.
— Dobro, dobro! Počakajte, da vzmem vsaj svoj plašč iz hleva... Zivio Napoleon!

In stari pastir je s sklonjeno glavo počasi korakal čez dvorišče...

Pastir? Bil je le tu in tam pastir, če so ga sprejeli za nekaj časa: sicer je pa obravnaval na vseh kmetijah različ-

na težka dela za kos slanine, lonce juhe in par pip tobaka. Ze od pamtveka je stanoval v mali koči, ki mu jo je, kot je sam pravil, podaril prejšnji njegov gospodar, ki je bil njegov tovariš iz časa Napoleonovih vojak. Ker je vedel mnogo povedati iz teh časov, predvsem o velikem cesarju Napoleonu, so ga splošno klicali očeta Napoleona.

Včasih je cele tedne preživel v gozdu, nabiral suha drva za zimo, ali pa jagod, gob in mravljinčnih jajc.

Ce so je zvečer kafililo iz njegove koče, so delali drvarji:

— Oče Napoleon kuha juho.
Bil je poročen. Njegova krivogleda žena je bila silno krepka in preživljala se je s tem, da je hodila delat po raznih kmetijah. Tam je anela ali pa je prenočevala po drvarskih kočah, če ne kar pod milim nebom, posebno, če se ga je malo preveč naskrhalo.

Oni dan so jo videli v bližini. Ko se na oče Napoleon, ki je izginil v blavu, le ni prikazal, se je nekdo spomnil nanjo in vprašal:

— Kje je neki njegova žena?
Orožnik, ki se mu je čas že zdel predolg, je dejal:

— Hočem pogledati, kaj dela tu notri.

Toda ko je prestopil prag hleva, je tako zakljal da so vsi vedeli, da se je

zgodilo nekaj strašnega.

Na elami, skoraj pod konjskimi kopiti, je ležalo veliko telo na tleh in se zvijalo v krčih. Starec je bolestno ječal in si trgal obleko s skrivljenimi prsti.

Skočili smo v hlev.

— Iznil je steklenico modre galice, ki je bila tu na polici. Je delal narednik. Glejte, koliko je še ostalo.

— Mleka mu dajte, mleka, je dejal z usmiljenim glasom Lengju; samo na ta način ga moremo rešiti.

— Da, mleka, pa hitro!

V gruč ljudi se je zrasilo. Velika, stara ženska je prihitela, mahajoč z rokami:

— Kaj je? Kaj se je zgodilo? Je zakričala in gledala umirajočega s svojimi malimi očmi.

— Kaj se je zgodilo? Je odvrnil orožnik. Tvoj mož je ukradl Lengju denar in da mu ni treba iti v ječo, je izpil steklenico modre galice. In vendar nam je hotel reči...

— Kaj? Kaj je rekel?

— Da nam hoče pokazati, kam je skril denar.

— Kaj? Tako je govoril? — Temne lice so se prikazale na njenem obrazu.

Pritekla je kmetica z veliko skledo.

— Tu je mleko. Dajte mu ga pit!

— Kaj? Mleko? Je bevsnila njezo-

va žena. Ne maramo ga, kaj ne, Francelj? Reci, Francelj, kaj ne da na. Pustite naju v miru!

In skočila je h kmetici, ji iztrgala skledo in jo treščila po tleh.

Skozi napol zaprte oči očeta Napoleona je šinil blisk, njegovo ječanje je postajalo vedno tišje: Oj, oj, ... živel Nap...

Njegova žena je počenila poleg njega na slamo in neprestano strmela v njegov obraz.

— Molči, molči... Kmalu bo končano... saj ti pravim, molči... Še malo poguma, čisto malo poguma...

... zvečer je izdihnil.

Naslednji dan so preiskali vso kočjo, vrt, malo njivo. Slednjš so odkrili skrivališče, v katerem se je nahajal denar. Bil je žezen lonce, ki je bil skrit med dvema velikima kamnom za vodnjakom. Toda našli so tu samo polovico vsote... drugo polovico so iskali zaman.

— Stara mu vendar ni dala, da bi pil mleko, je omenil eden izmed orožnikov.

Začeli so iskati ženo. Toda niso je našli. Zapustila je dečelo.

— Ah, kaj! pustite jo! je dejal Lengju saj je oče Napoleon mrtel!

Prevel P. V. B.

Gospodarstvo

Gibanje obrtništva v letu 1923

Med obrtništvo opazujemo pri priložnosti novih obrtov in pri odjavah obrtov tudi v povojnih letih neprimerno večjo stalnost kakor pa pri trgovstvu. Medtem, ko je večina trgovinskih obrtov prostih in jih lahko vsakdo brez posebne sposobnosti, kar že samo po sebi znatno omejuje pritek novih interesov. Celotno število prijav rokodelskih obrtov je znašalo v prvem kvartalu preteklega leta 492, v drugem 450 in v tretjem četrtletju pa 529; torej je povprečno zelo enako. Število odjav pa je od 184 v prvem kvartalu poraslo na 251 v drugem in na 258 v tretjem četrtletju.

Najvišje število prijav zaznamujemo v čevljarstvu, kjer je bilo celotno v prvih devetih mesecih 259 novih obrtov prijavljenih, a odjavljenih le 124, tako da je število čevljarjev do konca septembra poraslo za 135.

Na drugem mestu stojijo krojači, katerih je na novo prijavilo svoje obrt 134, odjavilo pa 56, tako da znaša prirastek 78. Krojaška, kakor čevljarstva obrt sta v Sloveniji že močno saturirani in se prijava novih obrtov vrši na škodo zaposlenosti že obstoječih. Poleg tega trpijo vsi čevljarji še jako močno pod inozemsko konkurenco, ker prihaja zelo mnogo, posebno lažje obutve, iz Avstrije, deloma tudi iz Češkoslovaške in Nemčije v naše kraje ter se zaradi modne oblike in navidežno dovršene izdelave zelo rado kupuje. Čarinska zaščita, ki jo uživajo čevljarji, znaša na primer pri čevljih, katerih par tehta od 40 dkg do trideset kg, 8 zlatih dinarjev in 25 per na 1 kg, odnošilo 56 Din in 25 para v novčanicah, kar predstavlja povprečno eno šestinko do osminke vrednosti izdelka. Krojaška stroka je zaščiten carinsko napram inozemski konkurenci z 150 odst. pribitkom na carino, ki se plača za dotične vrste blaga.

Na tretjem mestu stojijo po številu obrtnikov, pri katerih znaša prirastek 83 obrtov, in sicer je bilo 131 prijav napram 48 odjavam. Za njimi sledijo šivilje s 114 prijavami in 44 odjavami, tako da se je njihovo število pomnožilo za 70.

Pri ostalih obrtniških obratih zaznamujemo v prvih treh četrtletjih preteklega leta nastopno gibanje:

	prij.	odj.	prir.
kovačev	65	38	82
ključavničarjev	19	7	12
kolarjev	31	15	16
farjarjev	47	18	29
mlinarjev	90	29	31
sedlarjev	18	8	10
peki	48	19	24
mesarjev	62	48	14

Sitacijsko stanje v tej dobi pri izdelavi, pri kotlarskih ter pri mehanikah, medtem ko je število brivcev padlo za 5, število lončarjev pa za 4. Prirastek pri pleskarjih znaša 10, pri elektrotehnikih 3, sodarjih 11, kleparjih 9 in pri zobotehnikih 6. Novih apenic je bilo prijavljenih 8 in opekarniških obratov 15, odjavljenih pa 5, tako da znaša prirastek 10 obratov.

Razveseljivo je dejstvo, da se opaža v zadnjem času nekoliko orientacije med obrtništvo za specializacijo v strokah, ki so doslej pri nas še malo, odnosno sploh niso zastopane in da se ustanavljajo obrati, ki so nam v narodnogospodarskem oziru zelo potrebni. Zeleti bi bilo le, da bi se delovni zbori zavedali pomena strok, kjer imamo že tak prevelik obrat, še bolj omejili in da bi se izvedla pravilnejša porazdelitev po novih strokah. V tem oziru imajo precej izgleda haš elektrotehnik, katerih bo po degraditvi električnih daljnovodov iz Fale vedno večje število zaposlenih z instalacijskimi in drugimi deli. Ze v preteklih letih smo opazili znaten razvoj trgovine z elektrotehničnimi potrebščinami, katerih konsum je radi novih instalacij zelo porasel. Treba bi bilo zato, da se tej stroki posveča od merodajnih strani posebna pažnja, da bi se čim bolj razvila in da bi se sedanje obstoječe delavnice polegoma razširile v večje obrate za izdelavo posameznih potrebščin elektrotehnične stroke.

Isto velja glede avtomaterijala in reparaturnih delavnic za avtomobile, motokole in kolese. Ker se promet z modernimi vozili tudi pri nas polagoma vedno bolj in bolj razvija, je tudi v tej stroki danes že mnogo možnosti napredka obstoječih delavnic, da pričnejo polagoma z izdelovanjem najvažnejših delov in potrebnih za stroko. Seveda bo obstoj in uspeh domačih podjetij v tem oziru odvisen od carinske zaščite, ker je inozemska industrijska konkurenca v tej panogi mnogo močnejša kakor v drugih strokah.

V ostalih obratih je prirastek, odnošno umorjanje novih obratov zelo neznamno, kakor v lesostružni, strojarski, krtačarski, tapetarski, tkalski obrti, dalje pri izdelovanju čipk, predtiskarjih, blvanju odel, izdelovanju kravat, popravljanju dežnikov, v krmarski, klobučarski in modistovski stroki ter kondno v barvarstvu, kemičnem čistjenju, likanju perila, slaščičarstvu in lektarski stroki, pri zlatarjih, urarjih, graverjih, nožarjih, modelnih mizarjih, instalaterjih, steklarjih, fotografirih in črkoslikarjih. Pri naštetih strokah beležimo le po 1 do 2 prijavi v celoti Sloveniji za eno četrtletje odnosno eno

do dve odjavi obratov, kar pa vseeno z ozirom na specializiranost stroke, kakor z ozirom na razmeroma manjši okoliščiljentele mnogokrat krajeno močno vpliva.

Sosvet pri uradu za pospeševanje obrti

Včeraj se je vršila pri oddelku ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani važna seja, ki je imela za predmet obravnavanje in sklepanje o vprašanju ustanovitve sosveta pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani. Seje so se udeležili poleg načelnika oddelka g. dvornega svetnika dr. R. Marna, ki je predsedoval, v imenu Trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Pless, v imenu Zveze obrtnih zadrug g. Franchetti in Kaiser, v imenu Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug g. Založnik in v imenu Urada za pospeševanje obrti komisar g. Brozovič.

Po statutu, ki ga je izdelal oddelk ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani in ki se je po temeljitih vsestranskem razpravljanju odobril, ima sosvet namen, da podpira delo in naloge Urada za pospeševanje obrti zlasti s tem, da sodeluje pri obrtni zakonodaji, da daje uradu inicijative in nasvete za gospodarski in kulturni razvoj male, srednje in domače obrti ter da razpravlja o nameravanih ali započeti akcijah večjega obsega kot posvetovalni organ.

Člani sosveta so zastopniki oblastev ter Trgovske in obrtniške zbornice, ravnatelj Urada za pospeševanje obrti, pet zastopnikov Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, pet zastopnikov Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug v Celju, zastopnika inšpekcije dela v Ljubljani in Mariboru ter nadzornika obrtnih zadrug v Ljubljani in Celju, ki sta dodeljena sosvetu kot referenta z glasovalno pravico.

Kakor hitro bo predložen oddelku ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani točen seznam članov, bo oddelk sklical prvo sejo sosveta.

Naše obrtništvo bo nedvomno to veljavno ustanovo pozdravilo z največjim zadovoljstvom, ker bo s tem dana obrtniškim krogom najlepša prilika, da morejo z uspehom sodelovati za procvit svojega stanu.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (23. t. m.). Pšenica: baška, 79 do 80 kg, 2 odst. 4 vagoni 345. Oves: baški, baški, 2 vagona 242.5 do 250. Turšica: januar-februar, pol vagona 275.5; 100 odst. kasa, 7 tisoč q 275; mare-april, duplikat kasa, 48 q 255 do 270. Moka: 8, 8 vagon 580; 48 q in Oves, 2 vagona 580; 24 q 475; 68, 250 q 825 do 832.5. Otrebi: 200 q 150 do 153. Tendence nespremenljive.

Mariborski žvinski sejem (22. t. m.). K včerajšnjemu splošnemu poročilu še nastopno: Prignalo se je: 6 konj, 126 volov, 218 krav, 4 bikov in 9 telet. Skupaj torej 363 glav. Za kg žive teže so se tržili: voli debeli 14 do 14.5, poldebili 13.5 do 14, plemenski 12.5 do 13.5, bikovi 12 do 13, plemenski 11 do 11.75, breje 10 do 11.75, mlada živina 13 do 13.5. Mesne cene: volovsko meso L 25 do 27, II 22 do 24, meso bikov, krav, telci 19 do 21, telečje meso L 26 do 30, II 24 do 25, svinjsko meso sveže 30 do 40 dinarjev.

Jugoslovanska trgovina s Trstom. Iz Trsta poročajo: V tork je imela tržaška Trgovinska zbornica sejo, na kateri je namesto odsotnega predsednika podal glavno poročilo zbornični svetnik Oskar Gosulich, ki je izvajal med drugim, da je bila Jugoslavija s Trstom v zelo živahnih trgovinskih stikih in zavzema med državami tržniška zaledja prvo mesto v trgovini s Trstom. V letu 1923 je Jugoslavija uvozila in izvozila iz Trsta 4.300.000 metrskih stotov blaga napram 2.700.000 metrskih stotov v letu 1922, in 1.900.000 metrskih stotov v letu 1921. Dalje je omenil, da je politični in gospodarski sporazum Italije z Jugoslavijo rešil tudi vprašanje Reke, katere gospodarsko vprašanje se je s tem olajšalo.

Naše trgovinske pogodbe s Italijo. Glede italijanske - jugoslovanske trgovinske pogodbe je izjavil minister dr. Kolje beograjskemu dopisniku »Plecola« med drugim nastopno: Svoječasnega pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe so se pred meseci prekinila zaradi takratnih političnih dogodkov in stanja. Sedaj se bodo pogajanja obnovila in obstoje izgledi, da se bodo tekom kratkega časa uspešno zaključila. Bistvena olajšava je dana a tem, da je izdelan načrt nove carinske tarife, ki bo tvorila podlago nove trgovinske pogodbe. Minister dr. Kolje upa, da bo že v nekaj dneh odpočevala v Rim posebna komisija, da zaključi pogajanja.

Pred spremembami v upravnem svetu Državne hipotekarne banke. Iz Beograda javljajo, da se vrši te dni volitev 10 članov upravnega sveta Državne hipotekarne banke. Od teh kandidirajo narodna skupščina 5, Zveza poljedelskih zadrug 2, državni svet, univerza in Narodna banka po po enega.

K vprašanju sanacije »Jadranske banke«. »Zagreber Tagblatt« je v soboto objavil članek, v katerem razmotriva

o sedanjem stanju Jadranske banke ter prihaja do zaključka, da je v interesu našega narodnega gospodarstva, ako se razmere pri tem zavodu čim prej razčisti. Na ta članek je zagrebški pravni zastopnik Jadranske banke dr. Werk poslal uredništvu »Zagr. Tagbl.« pismo, ki je nekak generalni posnetek znanih popravkov »Zagr. Tagbl.« V tem pismu grozi dr. W. tudi s tožbo. Uredništvo »Zagr. Tagbl.« sedaj javno odgovarja dr. Werku, da po ponovnih informacijah v polnem obsegu vztraja pri svojih navedbah ter je pripravljeno jih utemeljiti pred vsakim forumom. Dr. Werk je svoje pismo poslal kot »poslano« tudi vsem ostalim zagrebškim listom, pa ga je priobčil edino radiševski »Hrvat«. Včeraj je Jadranska banka to pismo objavila tudi v svojem ljubljanskem glasilu kot gospodarski uvodnik.

Banca Adriatica v Trstu. V tork je imel upravni svet Jadranske banke v Trstu sejo pod vodstvom predsednika Faleja. Na predlog podpredsednika Fortunatija je bila odposlana ministrskemu predsedniku Mussoliniju nastopna brzojavka: Na svoj prvi seji se upravni svet obnovljene Jadranske banke v Trstu, ki želi delovati v odrešenih pokrajinah in med sosednim prebivalstvom udano klanja Vaši ekscelenci, ki je posebjena sreča in slava Italije, kakor to odgovarja njeni veliki misli. Brzojavko so podpisali: predsednik Falei, podpredsednik Fortunati, svetniki: Cacopardo, Diem, Feiner, Kamenarovič, Marovič, Omati, Poggi, Rossini, Rusconi in Cucchi.

Centralna banka za trgovino, obrt in industrijo, d. d. Zagreb. Kakor doznavamo, je bila potrjena od finančnega ministrstva fuzija treh zagrebških zavodov, Banke za trgovino, obrt in industrijo, Centralne banke, katere podružnice se nahajajo v Mariboru, in Hrvatske eskomptne in menjačnice banke. Fuzija se je izvedla na način, da Banka za trgovino, obrt in industrijo poviša delniško glavnico od 25 milijonov Din na 80 milijonov Din in s tem prevzame delnice obeh drugih zavodov. Nato se zviša skupna delniška glavnica na 125 milijonov Din ter je plasiranje novih delnic že zagotovljeno. Eksekutiva sestoji sedaj tako-le: Predsednik: g. Milivoj Orndak, generalni ravnatelj Prve hrvatske kreditne banke, Zagreb, in g. S. D. Aleksander, predsednik Udruga hrvatskih industrialcev, razen teh gospodov: dr. Rudolf Blis, odvetnik v Zagrebu, Paul Engel, generalni svetnik Anglo-Austrian Banke, Heinrich Einhorn, bankir v Amsterdamu, Ernst Grünwald, predsednik Udruga trgovcev v Zagrebu, Dragutin Heumer, bančni ravnatelj, Leo Kronfeld, generalni ravnatelj, dr. Feliks Sehtek, ravnatelj in Ivo Schwarz, namestnik generalnega ravnatelja. Vodstvo novega zavoda je bilo poverjeno članu direktorja in eksekutivi g. dr. R. Blisu.

Položaj na češkoslovaškem lesnem trgu. Iz Prage poročajo, da se položaj na lesnem trgu zelo slabša. Trgovina skoro počiva. Zage ustavljajo obrate druga za drugo. Padeo francoskega franka je krizo še poodrtil. Na zunanjih trgih konkurira češkoslovaškemu lesu zlasti Avstrija.

Domače borze

23. januarja:

ZAGREB. Na elektnem tržišču so se od bančnih papirjev tržile v večji meri le delnice Jugoslovanske. Ponudba je bila precejšnja tudi v Litorale in Etno. Na deviznem tržišču so se spobežila težaja uvrstila, vendar so proti koncu zopet popustili, ko se je pojavilo dovolj blaga. Promet je bil slab. Največ se je trgovalo v izplačilih Dunaj in Italija. Notirale so devize: Dunaj 0.12175 do 0.12475, Budimpešta 0.81 do 0.84, Italija 88.5 do 88.5, London 87.075 do 87.875, New-York 87.5 do 88.5, Pariz 403.5 do 408.5, Praga 254.5 do 257.5, Svica 1517.5 do 1527.5; valute: dolar 86.5 do 87.5; elektri: Eskomptna 165 do 167, Hipotekarna 93.5 do 94, Pratičiona 1000 do 1010, Ljubljanska kreditna 212, Slavenska 107, Jugoslovanska 154 do 155.5, Eksploatacija 140 do 145, Sečerača Osijek 1750 do 1770, Narodna šumska 140, Slavonija 285, Gutmann 1820 do 1825, Trbovlje 870 do 890, Večje 175 do 180, 7 odst. investicijsko 66.

PRAVI ZAKLAD VSAKEGA
gospodinjstva je dobro milo,
zato zahtevajte povsod
EDINO LE
MILO "GAZELA".

Sokol

Sokol I. na Taboru v Ljubljani. V soboto dne 23. t. m. se vrši v društvenih prostorih proslava Sv. Save. Spominski govor ima br. dr. Ivan Lah. Po predavanju društvena čajanka. Bratje in sestre, udeležite se v obilnem številu. Prosvetni odsek.

Sokolsko društvo, Ljubljana (Narodni dom). P. t. roditeljem naznanjamo, da telovadba moške dece v petek dne 23. t. m. odpade, ker je telovadnica oddana za »Tatjana večer«. Zdravo! Prednjašči zbor.

Sokolsko društvo v Prevaljah ima svoj redni občni zbor v soboto dne 26. tega meseca ob 20. uri v gostilniški sobi br. Lahovnika z obiljnim dnevnim redom.

Sokol Bled je izvolil 19. t. m. s malo izpremembo prejšnji odbor. Po večletnem tavanju brez lastne strehe si je društvo s požrtvovalnostjo članov kupilo lastni dom, katerega je letos prizidalo obirnemu dvoranu s prostornim odrom. Društvo ima sedaj vse pogoje, da se čim bolj razvije. Ko bo opremljen še oder, bo omogočen remah tudi za živahno prosvetno delo, ki je moralo žal do sedaj počivati. Občni zbor je izrekel iskreno zahvalo vsem darovalcem, ki so v denarju ali materijalu pripomogli k zgradbi dvorane. Posebna zvala gre br. Kendi, Tomeu, Janu, z Bleda, g. Dolencu iz Škofje Loke, dalje društvu za zgradbo društvenih domov za poklonjeni vagon cementa, kemijski industrijski družbi in trdki Medic-Rakovec za darovani kletj itd.

Sport

Smuška tekma za prvenstvo Slovenije, ki je bila prošle nedelje odpovedana, se vrši po istem redu, kot je bila naznanjena, v nedeljo 27. t. m. Čas za prijave je do petka, pozneje je prijavljiva dvojna. Prijave se sprejemajo v trgovini J. Gorec, Dunajska cesta. Start je na Pokojšču, železniška postaja Borovnica. Cilj se je moral danes preložit na Rakel, ker je jug na zadnjih treh gričih pred Cerknico sneg premočno pobral. Na Rakelu je bila danes burja ter je pomalo snežilo. Situacija je sicer še negotova, vendar je upanje, da se bo mogla tekma v nedeljo izvesti. Tekmovalci naj vzamejo s seboj rezervno perilo, katero bodo rabili na cilju. Vsak tekmovalce naj si napravi zavoj s čitljivim napisom (ime in klub). Za nadzorstvo na progi rabi JZSS še več nadzornikov. Vsi ne tekmovalci se ponovno prosijo, da se javijo do 25. t. m. savezu. Vsa poljsnila daje JZSS, J. Gorec v palači Kreditne banke.

Sankaška tekma, ki jo je T. K. Skala priredil preteklo nedeljo na Jesenicah, je z ozirom na slabe vremenske razmere

Tujci v Ljubljani

Od torka na sredo je prenočilo v Ljubljani skupno 143 tujcev. Od teh se je nastanilo v hotelih 118 in sicer:

UNION: Abraham Leopold, trgovski potnik, Dunaj; Alter Peter, zasebnik, Valpovo; dr. Bauer Hugo, odvetnik, Zagreb; Bachman Ivan, potnik, Dunaj; Eller M. Karl, trgovec, Dunaj; Dragoner Alfred, prokurist, Zagreb; Deutsch Arnold, trgovec, Zagreb; Vogelbusch Viljem, inženjer, Dunaj; Frankl Viljem, zasebni uradnik, Zagreb; Feldbauer S., direktor, Zagreb; Ferić Marin, industrijski inženjer, Split; Fuchs Bernard, trg. potnik, Osijek; Gills Salvador, trgovec, Barcelona; Gerstle Beno, prokurist, Stuttgart; Heller Artur, ravnatelj, Kranj; Hufnagel Oto, potnik, Dunaj; Hoy Ad., trgovec, Subotica; Hoffmann Just, direktor, Zagreb; Jakli Andrej, industrijski, Karlovac; Jenušič Evgen, uradnik, Zagreb; Klemen Albin, direktor, Viktring; Karas Leopold, potnik, Dunaj; Klöppel Walter, potnik, Leipzig; Klepac M., poštarica, Prezid; Klepac Josip, trgovec, Prezid; Lavrič Ivan, trgovec, Cerknica; Merkitsch Emil, trgovec, Zagreb; Medlo Andrija, trgovec, Baška; Novak Z., trgovski potnik, Zagreb; Pächter Adolf, trgovec, Dunaj; Panajoth George, trg. Barcelona; Porges Fric, direktor, Zagreb; Pily Dušan, uradnik, Zagreb; Seipel Maks, trgovec, Brno; Sachs Kar., agent, Reka; Sarič Ivan, kovač, Stitor; dr. Šter Franc, ravnatelj zdr., Rogaska Slatina; Terpotitz Jurij, blagajničar, Zagreb; Wachser Ludwig, trgovec, Dunaj.

SLON: Brestovansky Julka, zasebnica, Zagreb; Brus Karol, gostilničarja sin, Hotedarska; Bartol Hugo, trgovec, Dunaj; Černe Ivan, trafikant, Vrhnika; Dalia Viljem, trgovec, Bologna; Frühlich Peter, trgovec, Zagreb; Gluha Jos., trgovec, Kostanjevica; Giaroli Robert, trgovec, Reggio Emilia; Glind Rudolf, trgovec, Schweitzingen; Galliano Fran., trgovec, Samperdareno; Höller Anton, trgovec, Feldkirchen; Haidin Stefi, žena uradnika, Zagreb; Chrony Oktavijan, mehanik, Vrhnika; Helmer Dory, disponent, Zagreb; Iskra Anton, šofer, Boh. Bistrica; Krcivoj Makso, trgovec, Trbiž; Klemenčič Ljubo, trg. potnik, Zagreb; Krušič Janko, kaplan, Sv. Peter; Mitilija Jada, trgovec, Brod na Savi; Mihevc Franc, trgovec z usnjem, Vrhnika; Neumann Josip, trgovec, Čakovci; Obersnel Ivan, trgovec, Divača; Palm Rudolf, potnik, Gradec; Slavčič Vjeklo, carinik, Maribor; David Sasson, proku-

rist, Zemun; Salsi Josip, trgovec, Regio Emilia; Spizer Ludvik, trgovec, D. Lendava; Šeper Tobija, trgovec, Osijek; Schuller Edvard, trg. direktor, Zagreb; dr. Skopin Karol, odvetnik, Maribor; Tuzar Josip, konz. uradnik, Trst; Ungar Ludvik, trgovec, Zagreb; Witronsky M., trgovec, Dunaj; Vitek Stefanija, žena peka, Vrhnika; Vovak Dominik, trgovski potnik, Zagreb; Weibel Emil, trgovec, St. Margareta; Wirth Gottfried, trgovec, St. Margareta; Zagradišnik Ig., davčni izvrševalec, Gornji grad; Zelenka Ernst, trgovec, Maribor.

JUŽNI KOLODVOR: Kump Franc, posestnik, Kočevje; Kofler Josipina, hči posestnika, Kočevje; Clirici Angelo, trgovec, Rovato; Kump Emilija, hči posestnika, Kočevje; Lavrič Franja, zasebnica, Rakek; Mihelič Franc, trgovec, Bizelsko; Maranesi Santo, trgovec, Rovato; Rum Ernst, posestnik, Kočevje; Rom Terezija, hči posestnika, Kočevje; Stricelj Marija, hči posestnika, Kočevje.

LLOYD: Alunović Šaban, trgovec, Dubica; Beck Sandor, trg. potnik, Zagreb; Bolič Muho, trgovec, Petrovci; Horvat Janko, dijak, Dol. Lendava; Mušič Ramo, trgovec, Dubica; Prohaska Josip, trgovec, Maribor; Sluga L. postajni odpravilatelj, Lesce; Sali Andr. potnik, Celovec; Senk Vladimir, visokošolec, Celovec.

SOČA: Bradula Mici, šivilja, Krško; Dolinšek Ela, uradnica, Trbovlje; Markov Anatolij, slikar, Celje; Vidmar Iv., trgovec, Ziri.

TRATNIK: Grossmann Hans, potnik, Dunaj; Haidinger Ludvik, posestnik, Celje; Scharner Herman, trg. potnik, Maribor.

STRUKEJ: Drašler Anton, trgovec, Borovnica; Goldman Leo, trgov., Bukarest; Kladnik Franc, posestnik, Luče; Kolenc Slavko, uradnik, Beograd; Marcon Ivan, trgovec, Straža; Ostarcović Franc, trg. potnik, Glince; Olama Milan, trgovec, Gomilsko; Petrič Anton, poslovođa, Ljubno; Punčuh Franc, nadučitelj, Vrhopolje; Trošt Alojzij, trgovec, Sv. Križ; Zabka Miroslav, trg. potnik, Zagreb.

TIVOLI: Cuzak Ivan, mesar, Kamnik. Poleg tega je prenočilo v gostilnah: De Schiava 9, Stari tihlar 5, Amerikaneec 2, Kajfež 4, Lozar 1, Možina in Novi svet po 2.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Kino

Bagdadski berač. Kino »Ljubljanski dvor« nam prinaša te dni zopet nekaj čisto posebnega. Pravilice tisoč in ene noči! Kdo ne pozna čudovitih lepih pravljic, kdo ne pozna čarobnih pokrajin, kdo se ne spominja hrepčenja in vročih želja otroške duše pri čitanju ali poslušanju znanih pravljic in kakor spomin iz davnih dni nas objame ta film z vsem svojim orientalskim čarom, z vso svojo pravilčno opojnostjo. Pravilica nas vodi v dobo glasovitega kalifa Bagdadskega. Harun al Rašida, katerega ime je ostalo ohranjeno v spominu še danes, ko je že mnogo let odkar smo zadnjič čitali 1001 noč. — Sedeti v kinu pri takih predstavah ni potrat časa, temveč zabavno je in v veliki meri poučno. Odpre se nam svetovi sanj, uzremo pokrajine bajnih pravljic, ki nas za trenutek prepuščajo na lepoto življenja, o formi, ki so jo živeli takrat in kako neskončno lepa je bila. — Tu ne pomagajo prizadevanja kulturnih evgenikov niti javkanje staroverskih estetov proti filmu! To je enkrat zopet doživeti, kakršnjega si hoče ljudstvo v svojem sodobnem modernem ritmičnem razpoloženju. — ec.

Po slovanskem svetu

Ognjeni valovi

Brno, sredi januarja. Po daljšem molku se vam zopet oglašam, ker je konjunktura teh dni najugodnejša za češkoslovaško slovstvo in bo gotovo zanimalo tudi vas, ko že vsi ostali narodi s Francozi na čelu gledajo na nas. Bojujemo se! To je velika beseda za mlade ljudi, baveče se s književnostjo. Kjer je sila, tam je tudi zmaga, in prav to je največja uganika za vse, ki se zanimajo za literaturo, kajti sila je na obeh, oziroma na vseh treh straneh.

Host, mesečnik moravske literarne skupine, je bil prenesen v Prago, ker je Fr. Götze, vodeč silen odpor kritikov proti narodnemu gledališču v Brnu, postal zato lektor Narodnega Divadla v Pragi, kar je mladim literatom bolj škodilo, nego koristilo. Morava je ostala brez časopisa, dočim je v Pragi izšel novi mesečnik «Disk», glasilo komunistične Umetniške skupine Devčtali, ki goji novo umetnost. V republiki je pa mnogo neorganiziranih književnikov, ki so iskali zase tribune, zakaj visokot «Gosta» in akrobacija «Diska» jim ni ugajala. Vprašanje moravskega lista je postalo pereče in združilo nekaj ljudi k pridnemu propagandnemu poslu.

Ali kratko pred tem je bila nedotakljivost Literarne skupine omajana. Bile so pred vsem bridke puščice na člane, objavljene pod črto v Moravskih Novinah in pa pogubni literarni naskok na Götze in njegovo knjigo «Anarchie» v moderni češki literaturi. Na Parmasu se je pojavil Fr. Bicek, mlad mož, ovladujoč kakih sedem jezikov: med dvoletnim bivanjem na Srbskem si je prisvojil vso literaturo balkanskih narodov in z ostrimi polemičnimi članki v češkoslovaških Novinah pokazal na podobnost nekaterih sestavkov Götzeve «Anarhije» z nemškimi Dieboldom. Za-

nimanje vse javnosti se je obrnilo k temu boju, v katerem je Bicek zmagal. S tem je Literarna skupina postala krotka in delavni Bicek, ki pozna tako dobro ruske kakor španske ali francoske pisce, je postal strah mladim kritikom.

A sedaj ima besedo Brno, h kateremu se obrača Praga, ker oba protivnika Götze in Bicek sta z Morave. V tej zmedbi je zadonela beseda «Svita», ki naj bi postala časopis. Cim se je sililo, da bo uredništvo vodil Bicek, so nasprotno stranke takoj razvile ostro borbo ter obelodanili v Češkosl. Novinah neresnične vesti, samo da bi zastržili založnika, ki je dostopen podrobnim vestem. Po težki bitki s komunisti so prijatelji «Svite» ohranili svoje postojanke, ali zopet se je našel drugi neprijatelj v kol moravskih pisateljev, starih gospodov ki so se hoteli prisliliti mladim, ko sami ne morejo izdati lastnega lista. Prva številka «Svite» je že določena, in sedaj se čaka na izsledke pisateljskega shoda. Ako se obe stranki ne sporazume meta med seboj, se odnese prispevki v drugo tiskarno in obzornik izide pod drugim imenom.

Prijatelji «Svite»: Fr. Bicek, B. Vlček, I. L. Fischer, Ant. Šrámek, A. Böhm, Otokar Nováček, L. Janáček, M. P. Háskovec i. dr. Časopis bo gojil razen izvirnega slovstva tudi prevode iz vseh slovanskih jezikov, pa iz laščine, angleščine, španščine, francosčine in nemščine. Vsakdo izmed imenovanih je večje najmanj trem jezikom in ima za seboj daljšo dobo leposlovnega delovanja. B. Vlček je pa pravkar izdal dve knjigi pesni, L. Janáček je znan godbeni skladatelj, Háskovec je profesor francoskega jezika na brnskem vsučilišču in zbirkar pesni A. Šrámek in A. Böhma «Dena» izidejo koncem meseca prosinca.

Če se posreči razrešiti spor, bo njih časopis brzo vodil književni list. Ob-

enem izda brnska podružnica praškega Devčtala prvo številko mesečnika «Pásmo» in tako bi vzkliko v Brnu dvojje ali celo troje smoter. In pomislite sedaj koliko pridnosti in poštenja bo treba, da bi se vzdržale.

Alois Böhm.

Dr. František Žakavec

Je imenovan za docenta bratislavske univerze. Današnji študenti, ki se je v mladosti bavil s proučevanjem romanskih jezikov, je kot parizski dijak podlegel svoji prvi ljubezni, zgodovini upodablja jo umetnosti in ji ostal zvest tudi v poklicu srednješolskega profesorja. Dolgo let je redigiral rubriko «Vzdržni umeni» v Narodnih Listih ter publiciral vrsto del, ki zaslužijo našo pozornost. Že zgodaj je pisal članke kritične vsebine v živahnem jeziku, vsak pojav na polju umetnosti ali principijelne kritike je našel v njem duhovit odmev. Leta 1918. je izšla za jubilej Narodnega Divadla Žakaveva knjiga «Chrást znovurození», v kateri popisuje genezo stavbo, njeno slikarstvo in plastično dekoracijo, govori obširno o sodelujočih umetnikih ter ne pozablja pomoči Janeza Šubica. Knjiga je pisana s toplo ljubeznijo in nenavadnim temperamentom. Istega leta je izšla zbirka člankov «O českých umělcích», ki vsebuje dragocene prispevke o delu Mánesa, Aloisa, Preislerja in dva obiska pri kiparju F. Bílku. Preislerjeva monografija je izšla 1921. pri Stencu, ki je letos izdal obširno monografijo o Mánesovih narodopisnih študijah. Sedaj pripravlja Žakavec delo o Vojtechu Hynalsu. Manjši člankov je izšlo v raznih revijah in v Narodnih Listih nešteto; ti kratki sestavki odkrivajo neredko prav posebno agilitno in duševno aktivnost njegovega avtorja.

Žakavec vključ francoskemu šolanju ni nikdar podcenjeval češke umetnosti; nasprotno je iz širokega svetovnega vidika presojal jedro in anal razločevati

med pomembno tvorbo in med povprečnostjo, ki tako rada hodi odeta v nacionalno obleko. Ton njegovih kritik ni bil nikdar neprimeren, s distinguirano obliko je znal vsakogar pridobiti. Žakavec je izboren poznavalec francoskega 19. stol. in moderne, pozna pa tudi tvorbo slovanskih narodov in je eden redkih tujih učenjakov, ki pozna slovansko umetnost in naše publikacije. Lani je v toplo pisanem članku opozoril Čeha na pomlad v slovenski umetnostni publicistiki ter se o naših stremilnostih (Narodna Galerija, Zbornik za umetnostno zgodovino, Plečnikova šola) jako pohvalno izrazil. Moža, ki je svoja bogata zmožnosti posvetil idealnemu poklicu in ki pozno odhaja na svoje pravo mesto, spremljajo naše želje, da bi njegovo delo na Slovaškem dobro rodilo. M.

Razstava Tolstojevih del. Rusko časopisje poroča, da namerava Tolstojev muzej v Jasn Poljani prirediti poleti veliko razstavo Tolstojevih del. Na razstavi se bodo nahajala vsa dela Tolstojev, ki so izšla v originalu ali prevodu kjerkoli na svetu.

Češka opera v Barceloni. Pogajanja glede gostovanja češke opere v Barceloni so končana in je za dan gostovanja določen 1. februar. Češka opera bo nastopila v najlepšem barcelonskem gledališču in bo pela «Prodano nevesto» in pa «Rusalko». Režijo bo vodil Jaroslav Kvapil, dirigiral pa Oskar Nedbal. Opera vzame s seboj tudi nove svoje dekoracije, ki jih bo večinoma izgotovil slikar Wenig. Ker vlada za to gostovanje veliko zanimanje, ni izključeno, da pojde opera tudi v Madrid. Istočasno vodi ravnateljstvo pogajanja za gostovanje po južni Franciji in v Parizu, ki pa še niso končana. Slovanski svet.

Is kronike ruske upodablja joče umetnosti. Pod naslovom «Iskusstvo» je ruska akademija za lepe umetnosti izdala prvi zbornik, ki bo za naprej izhajal kot njen organ. — Akademski kipar Ginzburg je

napravil model za spomenik Plehanova, ki se postavi v kazanskem vrtu v Petrogradu. Načrt za pedestal spomenika je napravil arhitekt Krizanovski. — Na letošnji mednarodni slikarski in kiparski razstavi v Beutah bodo imeli ruski umetniki poseben oddelek. Ruski komisar za ljudsko prosveto Lunačarski je podvzel v ta namen je potrebne korake. — Profesor Sidorov je nedavno izdal knjigo pod naslovom «Ruski portretisti v XIII. stoletju», ki obsega zanimivo gradivo o predmetu, katerega označuje že sam naslov.

«Veliki inkvizitor» v Rusiji. Rusko državno založništvo v Moskvi je pred kratkim izdalo dva zvezka korespondence, ki osvetljuje Pobjedonosceva, velikega inkvizitorja caristične Rusije za časa Aleksandra III. Knjiga prinaša tudi mnogo gradiva, ki pojasnjuje stališče Pobjedonosceva napram ruski umetnosti njegove dobe.

Poljsko-bolgarski odnosi. Po svetovni vojni so odnosi med Bolgari in Poljaki postali zelo tesni in prijazni. V Sofiji obstoji posebno poljsko-bolgarsko društvo, ki izdaja revijo pod naslovom «Poljsko-bolgarski pregled». Časopis izhaja že šesto leto in je v prvi vrsti namenjen prijateljem bolgarsko-poljskega zblizanja. Pokroviteljstvo nad revijo je prevzel poljski poslanik v Sofiji dr. Tadeusz Grabowski, ki je znan tudi pri nas kot zelo agilen delavec za dobre odnose med Poljaki in južnimi Slovani.

Člani Hudožestvenega teatra, ki bodo gostovali v Zagrebu. Kakor smo že poročali, pridejo Hudožestveniki na gostovanje v Zagreb, kjer se bodo mudili 10 dni, od 8. do 18. februarja. Iz Praga pridejo v Zagreb dame Germanova, Križanovska, Grečeva, gospoda Masaštinov Sarov in drugi. Repertoar, katerega bodo odigrali, bo obsegal: «Selo Stepančukovo» (Dostojevski), «Gospo z morja» (Ibsen), «Boj življenja» (Dickens), «Jekaterina Ivanovna» (Andrejev) ter «Kralj temnice» (Rabindranath Tagore).

Vaška beseda 50 par

Mali oglasi

Stane vaška beseda 50 par. Za «Nepremičnine» in «Stanovanja» se računa vaška beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v snemkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena snemka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Pouk

Instrukcije

realnih predmetov srednje šole sprejemajo. Naslov pove uprava „Jutra“.

Službe (dobe)

Pošteno dokle

stare 20–30 let, se sprejme v službo v dobro mestno bišo. Potrebno je znanje kuhanja in blagovnega dela. Naslov pove uprava „Jutra“.

K otrokom

in za popravljanje sob se imajo sprejemati mlade, zdravje in dobro vagovalno delo. Kje, pove upravnika „Jutra“.

Preddelavce I. vrste

temarske strobe, mirne, znanja, s najboljšimi spretnostmi, ki se smotijo, in se želijo pridružiti samostojnega vodje, se takoj sprejme. Dobro je, ako ima obrtno šolo. Pisarne poudarke ali osebna predstava za naslov: Fran Martinec, mestni temarski mojster v Ljubljani, Prule 8.

Krepkega vajenca

na mlinsko obrt, sprejme Val. Resman, Zaprše, p. Leoca.

Prodajalke

ki bi bila voljna voditi slaščičarno, ohr. je zmožna izdelovanja in ki bi imela veselje le kuhinje, se sprejme v trgovino s slaščičarno na delati. Ponudbe s slike na upravo „Jutra“ pod „Slaščičarica“.

Kontoristka

večja slovenskega, nemškega, po možnosti tudi italijanskega jezika ter raznih pisarniških del, se išče. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Mojster

meštrarsko znanstven in teoretični veščak v izdelovanju različnih lesenih predmetov (Klavinje), ki se more skloniti na dolgoletno prakso in sklonjenosti v tem svojstvu pri slavnem podjetju in ki je tudi izkušen s delovanjem stroja, se išče za skrajnjim nalogam za veliko tovarno v Sloveniji. Ponudbe naj se naslovi na upravo „Jutra“ do 30. I. 1924.

Dva učence

se sprejmeta za kolarsko obrt. Hrana in stanovanje v hiši, vrste Debeljak k. kolarski mojster na Primorskem, p. Kranj.

Soler-mehanik

se sprejme pri tvrdki Marko Rosenberg, Ljutomer, 1920.

2 mlarska pomočnika

za stavbo in pohištvo, sprejme Ivan Leskavar, mlar v Trbovljah. I. Hrana in stanovanje v hiši.

Službe (iščejo)

Minar

priden in zanesljiv, išče službo. Nastopi takoj ali pozneje. Naslov pove uprava „Jutra“.

Zdrava dojilja

išče mesto s otrokom ali brez. — Amalija Kebeš, Mokronog.

Kot gospodinja

želi k priletnemu samostojnemu gospodu, gospodinja stara 26 let. — Naslov pove uprava „Jutra“ pod šifro „Gospodinja“.

Absolvirani realce

več knjigovodstva in pisarniških del, krepak, sprejme vaško delo. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Realce“.

Vrtnarski pomočnik

mlad, dobro izurjen, s najboljšimi spretnostmi, želi sprejeti službo. Nastopi lahko takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Vrtnar“.

Pomožnega sluga

mesto sprejemati, ali kaj primernega. Sem zdrav in imam veselje do dela. Ponudbe pod „Pomožni sluga“ na upravo „Jutra“.

Knjigovodja

(bilančist) s vsebno prakso, vešč. tudi ameriškega knjigovodstva, išče dopolnilnega ali popoldanskega posla, najraje pri kakem manjšem inšportnem podjetju. Vloži tudi kaviro. Ponudbe pod „Knjigovodja in natančen“ na upravo „Jutra“.

Primerna služba

išče bivši podnarodnik s pisarniško prakso, govori in piše tudi nemško, vešč. strojepljenja. Ponudbe pod „Nastop 1. februarja“ na upravnika „Jutra“.

Kemik

dobro analitič. išče za popoldanske ure primerne znanstvene in kakem kem. podjetju ali drugod. Ponudbe pod šifro „Kemik“ na upravo „Jutra“.

Službe v Ljubljani

išče mladenič kot pomožna kancelijska sila ali pisar ter nastopiti tudi za podvornika v banko ali večje podjetje. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Silvilja

gre na dom študi. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Mesarski pomočnik

in prekajevalec, išče službo. Naslov pove uprava „Jutra“.

Trgovski sodrudi

manufakturni s dolgotrajnim spretnostmi in znanjem, sprejme na upravo „Jutra“ pod „J.“.

Novo mlatišnico

in lokomobile 6 HP, prodam radi družinskih razmer. M. Silvar, Ljutomer, Slovenska.

Luštilni stroj

(Schliffmaschine) v najboljšem stanju, napredaj. Naslov pove uprava „Jutra“.

Dve postelji

s stimecni, se prodaja. — Ogledajo se v Gosposki ulici št. 4, na dvorišču v pleharski delavnici.

Dva vagona drv

od postaje Novo mesto, vagon trga sena (sladko), odda Julius, mezar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 79.

Foto-aparat

znamke „Lea“, malo rabljen, s 2 Zelnobjektivoma F1:45, 21 in 15 cm daljave žarišč, 3 dvojni kaseti 13 x 18, s komple. opremo in kemikalijami, se radi odpotovanja zelo ugodno prod. — Naslov v upr. „Jutra“.

Srebrni kavni servis

in čipkasto prekrinajo za dvojno postelj. se prod. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Ne čakaj spomlad!

Narčni takoj: seme, sadno drevje, vrtnice, dalije, gladioli, vrtnarsko vešedstvo „Vrt“. Domanija in drugovi, Maribor. Zahtevajte cenik!

Zakotna obleka

se prod. na Sv. Petra cesti št. 27.

Turbina

nova, nerabljena, izdelek svetovnoznane tvrdke, za 33 HP, se prod. Naslov pove uprava „Jutra“.

Foto-aparat

„Ernemann“ 9 x 12. skoraj nov, se prod. — K. Raš, Poljana.

Staro železo

le na vagon. kupi I. König v Kočevju, proti avtomobilu. — Istotako vse metalne odpadke.

Ljubljanski Zvon

letnik 1923, prvo številko, kupi Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Več žel. ali les. oken

uporabnih za stavbo delavniških, odnosno tovarnih prostorov, uplamo takoj. Reflektirano tudi na razna vrsta. — Ponudbe na Kramar & Comp., Ljubljana VII.

Reparaturna uredba

za auto-pnevmatiko za paro in vroč zrak, se najučelnije prod. Ponudbe pod „Ustavitelj eksistence“ na upravo „Jutra“.

Jedilnica in glasovir

se prodaja po ugodni cen. Naslov pove uprava „Jutra“.

5 skobelnikov

dobro ohranjenih, se pocieni prod. pri družbi „Balkan“ v Ljubljani.

Pod lastno ceno

razprodajam dokler traja zaloga: danske kline oblike, plašče in kostime, Fran Lušič, Pred škofijo štev. 10.

Spalne oprave

kramo moderno, novo, te čiščilevske lesa, prod. Pražnikar v Vianji gori.

Parni kotel

7/25 atm., škoda Pilsen 6000 mm, 1000 mm, 700 mm, itd., dobro ohranjen, prod. po 8 Din kg. I. König, Kočevje — Teža ca 15.000 kg.

Sportne čepice

lepe in poceni razprodajajo „Konkurencija“, Ljubljana. Zg. Šiška.

Volno in bombaz

za pletenje vseh barv nudi vedno salivene Ravstavlina „Konkurencija“, Ljubljana. Na-Zg. Šiška.

Bukov gozd

v posek, lepi krvi in brasti, kompleksa ca 20 orav in tudi manjše, prod. I. König v Kočevju.

Eleganten črn plašč

(šladnik), za gospoda srednje postave, se prod. za Din 1000. Kje, pove upr. „Jutra“.

Filatelisti

začetniški, srednja približno Zbirko nad 1000 različnih znamk vseh dežav, prod. po 100 Din. — Vprašati je pri Aloja Comp. na upravo „Jutra“.

Novoriden prostor

za vazo urečen, primaven za vazo delavnic ali skladišče, se odda takoj v najem. — Vprašati je pri Aloja Comp. na upravo „Jutra“.

Nepremičnine

Pozor, avstr. državljani

Zamena se lepo posestvo v večji vasi blizu Pilberka, Kočevje, površine nad 40 ha, dve bliž. dva bleda, do pred kratkim s gostilno in trgovino, za polovico manjše v Sloveniji, event. se prod. — Poljanca daje: I. Krošev, Crna pri Prevaljah.

Stanovanjska hiša

Na Bregu št. 21 (predmestje Ptuj) s gospodarskim poslojem in stanovanjem za okoli 1000, lepim vrtom in enim orolom njive, je poceni in pod ugodnimi pogoji napredaj. — Rado razini kupcem brez posredovalstva daje pojasniti lastnik Fran Jurget, Pečarna, Sv. Ij. Škof. Gorice.

Stanovanje

obstoječa iz 2 sob in kuhinje s pritlikinami, se išče za takoj. — Ponudbe pod „Stanovanje“ na upravo „Jutra“.

Dve prazni sobi

oddam s 15. februarjem. — Poseben vhod, elektr. luč in parket. Cena zmerna. Naslov pove uprava „Jutra“.

Dve mesečni sobi

se oddaja. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Opremljeno sobo

v bližini pošte ali glavnega kolodvora, iščeta dve boljši gospodinski uradnici, pri boljši rodbini, najraje samostojni gospe. Ponudbe pod „Zvezda“ na upravo „Jutra“.

Soba

lepo opremljeno in elektr. razsvetljavo, iščem za takoj. Ponudbe pod „Opremljena“ na upravo „Jutra“.

Opremljena soba

za dva osebi, če mogoče s klavirjem, se išče. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „S. O.“.

Soba

priprava za pisarno, delavnico ali skladišče, se takoj odda. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Lokal 1924“.

Hiša

s petimi sobami in kuhinjo, je napredaj v Novem mestu. Več se polize pri Ivanu Golobu, Srebrniški št. 9, Novo mesto.

Starbena parcela

810 m za Kolenjo. Se prod. po ugodni cen. — Polize se Poljanca cesta 20/III, vrata št. 8.

Kupim hišo

v Radovljici ali Trzinu ob glavni cesti, kjer bi se dala urediti manufakturna trgovina, event. vsemom v najem lokal t. izložitveni. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Hiša 140“.

Nova vila

v Ljubljani, moderno urejena, se prod. po ugodni ceni. — Ponudbe na upravo „Jutra“.

Lepo posestvo

tri četiri ure od Celja ob okr. cesti, obstoječa in dobro zidana hiša, na novo prenovljena s 5 sobami in kuhinjo, 4 orne najbolj rodovitne zemlje, dva sadonostna, sadonostna, prekrinjena, sadonostna, hiša — nahaja lokalna tiskovna — „Jcen“ prod. Stefan Danzen, posestnik, Tremerje št. 18, p. Celje.

Izobražena gospodična

išče v Mariboru lepo mehko sobico s posebnim vzhodom. Gre tudi kot stanovanjska. — Ponudbe pod šifro „Mesečna zahteva“ na upravo „Jutra“.

Sobo

prazno ali opremljeno s upr. kuhinjo, se išče za takoj. — Ponudbe pod „Stanovanje“ na upravo „Jutra“.

Stanovanje

obstoječa iz 2 sob in kuhinje s pritlikinami, se išče za takoj. — Ponudbe pod „Stanovanje“ na upravo „Jutra“.

Dve prazni sobi

oddam s 15. februarjem. — Poseben vhod, elektr. luč in parket. Cena zmerna. Naslov pove uprava „Jutra“.

Dve mesečni sobi

se oddaja. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Opremljeno sobo

v bližini pošte ali glavnega kolodvora, iščeta dve boljši gospodinski uradnici, pri boljši rodbini, najraje samostojni gospe. Ponudbe pod „Zvezda“ na upravo „Jutra“.

Soba

lepo opremljeno in elektr. razsvetljavo, iščem za takoj. Ponudbe pod „Opremljena“ na upravo „Jutra“.

Opremljena soba

za dva osebi, če mogoče s klavirjem, se išče. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „S. O.“.

Soba

priprava za pisarno, delavnico ali skladišče, se takoj odda. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Lokal 1924“.

Hiša

s petimi sobami in kuhinjo, je napredaj v Novem mestu. Več se polize pri Ivanu Golobu, Srebrniški št. 9, Novo mesto.

Starbena parcela

810 m za Kolenjo. Se prod. po ugodni cen. — Polize se Poljanca cesta 20/III, vrata št. 8.

Kupim hišo

v Radovljici ali Trzinu ob glavni cesti, kjer bi se dala urediti manufakturna trgovina, event. vsemom v najem lokal t. izložitveni. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Hiša 140“.

Nova vila

v Ljubljani, moderno urejena, se prod. po ugodni ceni. — Ponudbe na upravo „Jutra“.

Lepo posestvo

tri četiri ure od Celja ob okr. cesti, obstoječa in dobro zidana hiša, na novo prenovljena s 5 sobami in kuhinjo, 4 orne najbolj rodovitne zemlje, dva sadonostna, sadonostna, prekrinjena, sadonostna, hiša — nahaja lokalna tiskovna — „Jcen“ prod. Stefan Danzen, posestnik, Tremerje št. 18, p. Celje.

100 odst. zagotovljeno

Pisarne poudarke pod 750 ti- soot dinarjev na področju „Jutra“, Maribor.

2500 Din išče

mladenič, ki plača visoke obresti. — Povračilo po 500 Din mesečno. Ponudbe pod „Rešitev nujna“ na upravo „Jutra“.

Pregnatek

iz tuje lasti, trgovsko nabavčen, zelo dobro situiran, želi znanja za lepo živahno in izobraženo gospodino 20–26 let staro iz ugodnejše rodbine, s zmerno preteklostjo. Piti- ca, ki rada poleti med krasno naravo, v lepa čezmerna mesta, pa da se tudi et. uspešno udeleževanja v gospodarskih panogah, naj dopolni svoj dopol na upravo „Jut.“ pod „Pregnatek“.

V valovih

bistre Savinje plavajo Miri osamljene forele, neoporo čakajoč tuji ribičev — s vabljivimi vadam, kot jih imajo doma — da se s njimi poljajo. Vade je poslati na upravo „Jutra“ pod šifro „Forela 1, 2, 3, 4“.

Kmečko dekle

s detele, neomadeževane preteklosti, staro 20 let s primerno vago denarja, želi znanja s boljšim šoleničarjem ali obrtnikom. Zentev ni izključeno. — Dopise pod šifro „Kmečko dekle 1924“ na upravo „Jutra“.

Zenitna ponudba

v dvorec brez otrok, hital posetnik in obrtnik, se želi seznaniti s gosp

Lucifer

100

V njenih modrih očeh, kopajočih se v solzah, leži neskončna žalost, napol odprte njene blede ustnice se ji v krčih tresajo...

In božajoč z eno roko mlado deklico po golem ramenu, z drugo pa držeč ji glavo pokonec in obrnjeno k sebi, ji Sainclair pravi, zroč ji v oči:

«Grisyl, vi do sedaj niste živeli sredi med ljudskimi strastmi. A štali ste mnogo — in atavizem tudi še živi v vas — in ob prvem dotiku z ljudmi drugega rodu kakor so Wartekovci, ste padli v strast, in zdaj se veselite ali pa trpite...»

«Vi me ljubite, Grisyl, ker sem se vam prikazal, čeprav kot sovražnik, kakor Lohengrin vaših sanj. Vi me ljubite, kakor je leta 1806. valjubila hči pruskih baronov huzarskega polkovnika, ki je v Napoleonovem spremstvu triumfalno vkorakal v Berlin. Vi me ljubite, ker sem za vas nov človek in... zmagovalac... In zato ste me tudi rešili in mi pomagali pri napadu na Vodo Skalo...»

«A zdaj ste ljubosumni in trpite, ker ste videli tam spodaj, skozi okno, žensko v mojem spremstvu...»

«Je-li to istina, Grisyl?...»

Ona vzkligne:

«Je...»

On jo poljubi na čelo, dolg je njegov poljub.

In s tihim, gorečim glasom ji pravi, objemajoč jo z oči:

«Grisyl, ne boš se več upirala, ni tvoj več ne boš mislila na upor. Ljubila me boš še nadalje in slušala mi boš...»

«O, da, da!...» krične ona navdušeno.

«A vendar ne bom jaz nikdar tvoj ljubimec, Grisyl... Tvoja ljubezen pa mi bo sladka in nežno bo moje vedenje napram tebi...»

«Tvoja navzočnost...» zajela ji hte Grisyl.

«Vedno boš ostala pri meni, Grisyl. In ona, ki sem ji enkrat za vselej podaril moje srce, moje telo in življenje, ona te bo ljubila kakor ljubi nežno, čutna, hvalešna...»

«O, ne morem razumeti, ker jo ti ljubim!...»

«Velika si, in plemenita. Koliko drugih bi reklo, daš nasprotno kakor si dejala pravkar ti, in koliko drugih bi ušlo zlo!... A če bi ti bila taka kakor so one druge, jaz bi te bil že spoznal, in ne vzel bi te bli k sebi, ampak pustil bi te bli pri ostalih ujetih Wartekih...»

«O, gospodari! Imej me vedno pri sebi in vdanu ti bom služila!...»

A takoj dostavi z neko resignirano melanholijo v glasu:

«Ta, vedno! pač ne bo dolgo trajal, o gospodari!...»

«Zakaj, Grisyl?...»

«Ker se bom umrla, ko ti ne bom več potrebna...»

«Grisyl...»

«Usmrla se bom!... Prosim te samo enega: takrat pokopaj moje telo v zemljo, kjer boš nekega dne tudi ti...»

«Grisyl!...»

«O, gospodari! Obljubi mi, obljubi mi!...»

S strastno prošnjo v solznih očeh

se mu obesi za vrat, željno pričakujoč odgovora...

On jo prime za roke in jih nalahno razklene. Nato pogleda nesrečni napol omedleli deklici v objokani obraz in ji reče:

«Prišegam ti, Grisyl. Kraj tvojega smrtnega počitka bo v isti zemlji, kamor bodo nekega dne položili tudi mene. Toda, če poginem v boju, ki ga nameravam začeti...»

«Ali se smem tudi jaz udeležiti tega boja?...»

«Če se hočeš, ti ne branim!...»

«Hočem!...»

«Ta boj je naperjen proti Glóju XIII. s Schw...»

«Hočem! Hočem!...»

«Dobro! Če v boju poginem?...»

«Umrem takoj za teboj tudi jaz...»

Sainclair prime njeno glavo z obema rokama, jo pritegne k sebi in pritiskne svoje goreče ustnice na tresoče ustnice mlade deklice, ki zajeti, njene oči pa se široko odpro... A takoj zopet odmakne glavo in spusti njeno telo na divan, z roko pa jo pogladi po črnem čelu in ji pravi:

«Odpočij se in budi pripravljena, Grisyl! Še danes zvečer boš spoznala Laurence Palib, čeno, ki jo ljubim. Jutri pa odpotujemo na Schwaltzrock...»

Dolg nasmeš in globok pogled, in Sainclair odide.

V.

Laurencina ljubezen

Sainclair se snide z Laurencem v sobi, kjer je slavna pevka bivala, odkar se je vrnila s Schwaltzrocka.

Mlada žena sedi v naslonjaču in zamisljeno stremi predse. Ko vstopi Jean, privzdigne glavo in se ozre nanj s pogledom, polnim miline in resnobe. Sainclairu se takoj zazdi, da je pri-

šel čas razlage. In brez uvoda ji pravi, pritegnivši k njej okrogel stol, na katerem se sede:

«Bil sem pravkar pri Grisyl. Moje opazovanje in tvoja slutnja sta imela prav: ona me ljubi. In tvoje ljubeče srce je pravično cenilo njeno ljubezen, ki bo zame pripravljena tudi na žrtve. Dejal sem ji, da ji boš ti nežnočutna in ljubeča sestra, ki jo bo ljubila...»

«Bom ji, da, Jean! odgovori Laurence. In tudi jaz se bom znala žrtvovati...»

«Ti!...» se stresla Sainclair.

Bledica mu šine v lice, kajti žarek umovanja mu je razsvetlil možgane.

A Laurence se še sklanja nad njim, ga prime za roke, in s svojim otočnim, melodičnim glasom, ki sega v dušo, prične govoriti:

«Poslušaj, Jean!... Najprej moraš vedeti, kaj se je godilo na Schwaltzrocku, v sobi onega stolpca na obzidju, 16. maja ob dveh popoldne, od onega trenutka dalje ko si v oni okrogli sobi, imenovani «hodnik smrti», pričel zopet svobodno misliti in se ti je začela vračati zavest...»

Laurence umolkne, in grudi se ji razburjeno vzdigujejo.

«Govori, Laure, ljubljena moja, govori!...»

S strastnim pogledom se ozre vanj. Potem povese trepalnice in skrije svoje velike črne oči, se skloni malo naprej in stisne še krepkeje Sainclairovi roki ter s pridruženim glasom nadaljuje:

«Pravila sem ti že, kaj sem ugotovila. In iz tega sem sklepala — popolnoma pravično, kakor so potem dokazali dogodki —, da bi se v istem hipu, ko zapostavljam Luciferjevo voljo s silnimi strastmi, tudi njegov magnetični vpliv zrušil v nič. A samo ena stvar je, ki bi Luciferjevo voljo mogla tako zapo-

sliti, da bi pozabil na vse drugo: polno zaščeno njegovega gorečega hrepenenja, nasiljenje njegovih divjih želja, kojih predmet sem bila jaz...»

«Laure!...»

«Jean, oprost! Mi! Mar nisi bil ti v nevarnosti? Kdo te naj bi rešil, če ne jaz? In na kak drug način kakor s omadeževanjem same sebe... In s svojo smrtjo? O! Še je v meni tla iskrice upanja! Rekla sem si: ko bo Jean prost, me pride rešiti. In morda se mu posreči ubiti pošast, še predno... In to upanje mi je dajalo neizmerno poguma, ki sem ga rabila, da sem mogla poklicati Glója Wartekovega. Hotel ste me, željni ste me, evo me, pokoravam se vam in udajam se vam, tu moje ustnice... Poslušajte se jih!...»

«Laure!...»

«O, Jean, daj, da končam!... Na moj obupni klic je pošast takoj prišla. In jaz sem se začela pogrezati... Toda mar ni bilo potrebno, da te rešim? Delala sem se, kakor da igrar vlogo komedijantke. Ponudila sem Luciferju svoje ustnice. In da ga upijam, da mu zberem njegovo razpršeno misel in mu jih usmerim vse na mena, sem mu igrala kurtizano... Bila sem srečna in nesrečna hkrati, kajti reševala sem tebe, četudi sem sebe pogubljala... igrala sem vlogo očarljive in očarjujoče kokete, ki se polagoma zapleta v lastne ljubzenske mreže...»

«Laure, ljubezen moja! Molči! Do volj je!...»

«Ne, ne, ne!... Poznam dobro tvoje črne misli! Bojijo se slišati, ker dvomijo, ker višijo med radostjo, da si me zopet našel, in med sramoto, da... Poslušaj, vedeti moraš vse, prav vse, da mi boš verjel...»

Nove sodne takse

V izvršilnem postopanju.

1.) Predlogi na izvršbo v izvršanje denarnih terjatev ali v dosego dejanj ali opustov na podlagi kateregakoli izvršilnega naslova:

a) z izvršilnimi sredstvi, s katerih opravo ni združena vknjižba ali prednamba stvarnih pravic v zemljiški knjigi ali pa le vknjižba lastninske pravice (§ 350. izv. r.) ne glede na število in enega predlogu kumulativno predlaganih izvršilnih sredstev te vrste...

b) z izvršilnimi sredstvi, s katerih opravo je združena vknjižba ali prednamba stvarnih pravic v zemljiški knjigi (izvršeni vknjižbe lastninske pravice po § 350. izv. r.) za vsako predlagano izvršilno sredstvo te vrste in po številu sodišč od vrednosti z obrestmi, vštetiimi do dne vložitve predloga:

do 500 Din 138 10
nad 500 Din na vsakih 100 Din še po 138 1
če se izdajo več nego tri odločbe (sklepi), se plača za vsako odločbo (sklep) še po 138 5

Pripombe:

V primerih kumulacije predlogov pod a) in b) se po vrsti pod a) in b) navedeni taksi.

K b): V tej taksi je obsežena tudi vknjižbina. Za odločbe (sklepe), omenjene v drugem odstavku tar. post. 138., se ne smatrajo izdatki (izvodi) te odločbe.

2.) Predlogi na izvršbo v zavarovanje denarnih terjatev ali na dovolitev začasnih odredb za vsako predlagano vrsto zavarovanja in po številu sodišč od vrednosti z obrestmi, vštetiimi do dne vložitve predloga kakor pod 1 b).

Pripombe:

Od predlogov, vsled katerih preide v zavarovanje dovoljena izvršba v izvršbo v izvršanje, se pobira taksa iz tar. post. 1. (5 Din).

Taksa iz tar. post. 146. ne pride v poštev.

3.) Predlogi za utesnitev, razveljavljanje izvršilnih dejanj, ki so bila dovoljena za izvršbo v zavarovanje ali kot začasne odredbe za vsako vrsto zavarovanja:

a) če se ne izdajo odločbe (sklepi) o tem ali se pri sodišču o tem ne posluje nadalje 138 30
b) če se izdajo odločbe ali pismeni nalogi 138 50

4.) Predlogi na ustavitev, utesnitev izvršbe, dovoljene v izvršanje denarnih terjatev ali v dosego dejanj ali opustov:

a) glede izvršilnih sredstev pod 1 a) navedene vrste 1 5
b) glede izvršilnih sredstev pod 1 b) navedene vrste kakor pod 3 a) in 3 b).

Pripombe:

Taksa iz tar. post. 192. ne pride v poštev.

5.) Pravna sredstva (rekurz) kakor v civilnopravnem postopanju po tar. post. 176., točkah 1.) do 5.).

6.) Druge vloge v izvršilnem postopanju kakor vloge vobče po tar. post. 1.

7.) Odločbe, sklepi vseh stopinj 0 9

8.) Rubežni in cenilni zapisniki od pole 79 5

9.) Zapisniki o z dražbo opravljenih prodajah ali od-dajah v zakup:

a) za zapisnik od pole 81 5
b) kot izvršilna taksa iz izkupička 81 5
c) za pravni posel, to sicer:

a) za prodajo premičnin od izkupička 81 2
b) za prodajo nepremičnin od prometne vrednosti, če je večja od izkupička 81 6
c) za oddajo v zakup od vrednosti, dosežene na dražbi 81 10

Pripombe:

Razpravni in drugi zapisniki so takse prosti, v kolikor na nadomeščajo vloge, se pobira od njih za dotične vloge predpisana taksa.

10.) Razglas dražbenega oklica s pritržbo na občinski feški ali na drug v kraju običajen način (§ 71., točka 2 izvršilnega reda):

a) v krajih z več nego 5000 prebivalci 75 50
b) v krajih do 5000 prebivalcev 75 10

Lisičje

In druge kože divjačine ne prodajate spekulantom med vojnjo v Ljubljano in na ulicah. Prodajate domačin trgovcem.

Vse kože divjačine

kupuje skozi vse leto in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah za eksport v inozemstvo

D. Zdravič
trgovina z usnjem

Ljubljana, Florjanska ulica 9

Toplo

prilagočeno knjigi

A. Novačan

Samosilnik

Vm. 46 Din, broš. 46 Din, post. 1-50 Din

L. Lah

Angelina Hidar

Vm. 21 Din, post. 1-50 Din

Naročite pri

Tiskovni zadrugi

v Ljubljani

Modni atelje

M. Šarc

Naročite pri

Tiskovni zadrugi

v Ljubljani

Plesne toilete

Takojšna izvršitev

Najfinjši material na

razpolago

Kongresni trg 4/1

Opozorjamo na

Zakon o oblastni in

sreski samoupravi

ki se nanaša pri

Tiskovni zadrugi

v Ljubljani

ter velja s politično vred

Din 6-50.

Lepi poslovni prostori

obstoječi iz dveh sob in velike dvorane v I. nadstropju se takoj oddajo v najem. — Pojasnila daje uprava palače Ljubljanske kreditne banke. 350

Parne cestne vlačilne lokomotive

za prevoz tovorov do 5 vagonov na enkrat, novejši tip, tvornice Kemna-Breslau, jako pripravne za lesno industrijo in rudokope se dobavljajo prosto Beograd, Vojislav Pantlić Knez Miletina ul. 2.

Parne lokomobile na kolesih

30, 40, 50, 60, H.-P., najmoderneje konstruirane, tvornice Kemna-Breslau, jako pripravne za industrijske svrhe se prodajajo prosto Beograd, Vojislav Pantlić, Knez Miletina ul. 2.

Težka je bila borba za življenje in zdravje najine

DANICE

in hudo nje trpljenje, preden je utihnilo njeno srce.

Zato pa so ji pokazali njeni znanci in prijatelji na njeni zadnji poti toliko gniljivega solutja, da je nama težko, zahvaliti se vsem primerno in posebej.

Toliko lepih tolažilnih pisem! Toliko svežega cvetja obdaja njen sedanj dom in tako krasno so donele poslovne pesmi Glasbene Matice!

Srčna iskrena hvala Vam vsem! Lepa hvala duhovniku za tolažilne besede, vsem tistim, ki so ji iskazali svojo ljubav na pokopališču in posebno vsem solzam, ki so se lesketale ob njenem slovesu!

V Mariboru, dne 22. januarja 1924.

Žaljoča dr. Fero Müller in soproga.

†

Lovsko društvo «Radeče» v Radečah pri Zidanem mostu naznanja pretužno vest, da je dne 20. t. m. ob pol 9. uri zjutraj umrl njega podpredsednik in ustanovni član, gospod

Anton Simončič

posestnik in gostilničar

v Hotetmžu pri Radečah. Pogreb draga tovariša se je vršil v torek popoldne iz hiše žalosti na okoliško pokopališče.

Radeče, 20. januarja 1924.

Pristno vino

MARSALA in WERMUT

izva italijanske okupacije

343

prodaja

pod lastno cenno po 20 Din liter franko postaja

Logatec, dokler traja zaloga.

IVAN DOLJAK

zaloga vina, LOGATEC.

346

Ivan Bizjak, rudar v Hrastniku.

347

Po meri se izdelujejo vsakovrstni

trebušni pasovi

tudi po zdravniškem navodilu, za noseče ter po porodu, kakor tudi obešene trebuhe, na želodcu in ledvicah bolne

847 pri trdki

Besednik in drug, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

848

Naznanilo.

Naznanjam vsem, posebno pa revnejšim slojem, da prodajam premog, dostavljen na dom v vrečah

po 50 kg Din 25—

pristojbina za delavca 1-25

tedaj Din 25-25

torej cenejši kakor konkurenca s posebnim virom na slabše situirane sloje. Drva vedno v zalogi po nizki ceni.

Se priporoča

Alojzij Strupi

trgovina s premogom

Ljubljana, Vidovdanska cesta 14.

233

Reform

steklenice za vkuvavanje sadja in povrtnice so najboljše in najcenejše. 30

Glavna zaloga za vso državo:

Lovro Petovar, Ivanjkovci.

Istotam se dobijo Zupančeve knjige „Konzerviranje sadja in povrtnin za domačo uporabo“ v slovenski in hrvaški izdaji.

Gospodinj, naročitel

ZALOGA KLAVIRJEV IN PIANIN

najboljše tovarn Bösendorfer, Czapski

Ehrbar, Schwebelger, Original Stijn

td.

Jerica Hubad, roj. Dolan

, LJUBLJANA, Hilsnerjeva ulica št. 5.

Mehanična delavnica in livarna medenih izdelkov

Karel Dragar in drug

v Zgornji Šiški, Kosova ulica št. 96

sprejema vsa nova dela in popravila, izdelana v lastni režiji, kakor stavbinska dela, iztikala za roulozapore, izdelovanje